Nagyvárad, 1898. IV. évfolyam 174. szám. Vasárnap, julius 31.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . 2 « — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállitva:
Egész évre . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . 3 « — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, julius 30.

A külügyminiszter távozása.

Bécsi és budapesti jól értesült források szerint, ugy látszik befejezett dolog *Goluchowszky* külügyminiszter távozása. Erre vall *Kállay* miniszternek budapesti utja s ezt hirdetik a kormányhoz közel álló sajtónak közegei.

A bécsi *Reichsvehr* és a *Pesti Hirlap* különféle okokra vezetik vissza a külügyminiszter állásának megrendülését.

Első sorban *Goluchowszky* keleti politikájának sikertelenségét emlitik. Mindkét delegáczió bőkezüen szavazta meg minden évben, még most májusban is a bizalmat a külügyminiszternek éppen keleti politikájáért, melyben őt, a régi bukaresti nagykövetet nagymesternek tartották. Ez a politika azonban Bukarestben, Belgrádban, Sofiában és Cettinjében egyaránt vereséget szenvedett. Két héttel ezelőtt a montenegrói affairban nyert pregnáns kifejezést keleti politikánk sikertelen volta.

Az emlitett források szerint hibásan járt el *Goluchowszky* gróf a krétai kérdésben is. Különösen helytelen álláspontra helyezkedett akkor, midőn az osztrák-magyar flottát időelőtt visszahivta a krétai vizekről.

Betetőzte a külügyminiszter tévedéseit a spanyol—amerikai háboruval szemben folytatott eljárása. Az ellenségeskedések kezdetén ugyanis Franczia és Németország Washingtonban lépéseket akartak tenni a háboru megakadályozására. *Goluchowszky* azonban Spanyolországgal szemben ellenséges állást foglalt el s ezáltal a hatalmaknak egységes fellépése lehetetlenné lett téve.

Végre a Pesti Hirlap értesülése szerint nem tudták megbocsátani *Goluchowszky*nak azt sem, hogy a politikai helyzetre titokteljes befolyást gyakorolt a monarchia mindkét államában, — irányadó helyen egyoldalu és hiányos informácziókat adott a politikai helyzetről.

Utódjául *Kállayt* és *Szögyény-Marich* Lászlót emlegetik. Jól értesült körökben azonban csak *Kállay* jelöltségéről beszélnek. Deák Ferencznek az volt a meggyőződése, hogy monarchiánk külügyeit csak magyar politikus vezetheti sikerrel, mert ezt sem német, sem szláv rokonszenv nem befolyásolja. Vajjon megtaláljuk-e bennük a régóta várt providenciális államférfit, Andrássy Gyula méltó utódját ?

Társadalmi fejlődés.

Az emberiség fejlődése gyakran csap át a félszegségekbe s amint a fejlődési irányoknak egyik-másik körében túl fejlődés áll elő, a társadalmi rend egyensulyát vesztve felbillen és ez a körülmény a legnagyobb zavarok, véres kitörések okozójává válik. Tudósok, figyelemmel kisérve az emberiség fejlődését, gyakran foglalkoztak e jelenséggel és az összes társadalmi bajokat a fejlődés egyensulyának hiányából vezetik le.

Igen érdekes e tekintetben egy doktrinair következő analógiája.

»A népek s az összemberiség élete teljesen hasonló az egyénekéhez, ezeknek is az a czéljuk, hogy egyéni fejlődésük tetőpontját elérhessék, ezeknek is épp ugy meg vannak testi, erkölcsi és szellemi igényeik. A testet táplálni kell, hogy az viszont a szellemi tevékenységet fentarthassa, ha azonban csak a hasára gondol, elzsirosodik és elbutul, ha testének csak bizonyos részeit àpolja és fejleszti, elveszti egyensulyát és csupán egyféle akcióra képes monstrum lesz belőle. Ha viszont neki ül a tanulásnak, amelyre mulhatatlan szüksége van, de a mellett a testet teljesen elhanyagolja és elcsigázza, elpusztul, mielőtt tudományának hasznát vehetné, vagy életképtelen mániákussá válik.«

Ha egy nemzet életében a szellemi fejlődési irány jut túlsùlyra s mellette az anyagi, fizikai fejlődés elmarad, a kereskedelem pang, a fizikai ember elsatnyul, — akkor ez a nemzet könnyen ki van téve a fizikailag fejlett barbár nemzetek elnyomásának, a kereskedelmileg fejlett népnek kizsákmányolásának.

Ha ismét valamely nemzet kulturailag marad el, ùgy mindig tartania kell, hogy

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A főjövedelem.

Irta: **Kincs István.**

Manó tudja, hogyan van, faluhelyen a legokosabb emberek is kifogynak néha a szóból. Darabig csak beszélnek időjárásról, gazdaságról, szóba hozzák a politikát s a mai kutya világot, időközben a teli pohárnak is engednek szót egy-egy koczczintás erejéig, hanem azután egyszer csak elszontyolódik a nyelv, minden négy öt perczben fordul egyet, az emberek egymást nézik s következik a hosszu szünet s annak vége a mélységes hallgatás.

Mi meg még annál is előbb kifogytunk az én körorvos barátommal. Pedig régen láttuk egymást. Hitt invitált évekszám, hogy hát no, menjek már egyszer, hadd beszéljük ki magunkat végre alaposan, a hogy az már régi szeretö iskolatársakhoz illik.

No és mi ugyan hamar kibeszéltük magunkat. Rendre szedtünk már minden nyavalyát, mely a vidéken uralkodni szokott. Nem felejtettük ki a legkomiszabbikat, a szegénységet sem, lévén az a doktornak is legveszedelmesebb ellenségük s mire már okos dolog egyáltalában nem akart eszünkbe jutni, elkezdtük egymást nézni. Lélektani studiumnak az is beválott.

— Mondd csak, Ferkó — kezdtem végre éppen hogy valamit mondjak — mennyi jövedelmet hajt neked egy-egy esztendő?

— Azt barátom bajos volna hamarosan megállapitani. Ötszáz forintot ad a kerület, pár százat megüt a prakszis, a patikaszerből is lehet valamelyest kiszoritani, hanem legtöbb mégis attól függ . . .

— Nos? — tettem föl a kérdést, miután Ferkó habozni látszott — ugy-e a kalendáriomtól függ legtöbb? Esős ősz, bolonduló tél, szeles márczius . . .

— Szó sincs róla — vágott szavamba az orvos — nálunk kiüthet akár maga a pestis, mégis sovány aratása esik a doktornak. Szamár nép lakik erre, mindenki orvos nélkül akar meghalni. Szóval az én jövedelmem tisztán vendégeimtől függ.

— Vendégeidtől? — kérdém elbámulva; nem akart a fejembe férni, mi közük a vendégeknek az ő jövedelméhez? Hacsak azt nem akarta vele mondani, minél többen járnak vendégképpen a nyakára, annál inkább ürül a bugyellárisa. Ez különben elég természetes logika, igy még igazat kellett neki adnom.

Az orvos éppen ki akarta magát magyarázni, mikor az ajtó megnyilt és sürgősen beteghez hivták. És becsületére legyen mondva az én Ferkó barátomnak, nyomban készen állott az indulásra. Elém liter bort állitott azon meghagyással, barátkozzam vele addig, mig ő vissza nem tér.

És én órákhosszat lestem. A liter régen megszünt már létezni a külvilág számára s az én barátom még mindig nem került vissza. Unalmamban forgatni kezdtem az orvosi könyvek között s a végén ugy belemelegedtem a sok fenébe, nyavalyába, hogy végtére testemet öt hat helyen kezdtem fájditani. Ezer szerencse, hogy Ferkó barátom végre mégis megkerült, mert különben jómagamból is egész nyavalyamagazin vállott volna.

— No nem untad el magadat? — kérdezte kicsit rossz kedvvel — ez egyszer hát próbára kellett tennem türelmedet. Képzeld el, vagy öt beteget kellett megjárnom egy végbe. Még ilyenkor se hagynak békét!

— Látszik, hogy keresett orvos vagy barátom. Hol sok a pácziens, ott sok is a garas.

— Ej! — kiáltott föl idegesen az én barátom — hadd azt, galambom, mert még meg is tudlak haragitani. Manó vinné a sok ingyen betegét. Még a csizma ára se térül meg tőlük, mit az emberfia a sok szaladgálásban elszaggat.

— És nap nap után csak olyan komiszul megy a mesterség? — kérdém Tamás módra mosolyogva.

— A mint vesszük — felelé az én Ferkó barátom derült ábrázattal — jövedelmező betegem csak egy van, gyere bemutatlak neki.

— Betegápolónak szegődjem talán? Csöppet se vagyok kiváncsi a te betegedre.

— No, no — csititott az orvos — Kár volna a festett ördögtől előre megijedned. Az én jövedelmező betegem olyan páziens, hogy párját ritkitja a vármegyében. Olyan egészséges, mint a makk, mégis fényesen honorálja a lá-

más, miveltebb nemzetek hálójába kerül, mely által *nemzeti jellegét* veszti.

A világtörténelem klasszikus példákkal szolgál az ilyen *felemás* nemzetek romlását illetőleg. A görög nép tönkre ment az anyagi, a római az erkölcsi fejlődés hiánya miatt. A kis finn népet általános müveltsége védi meg attól, hogy nemzeti jellegét a szláv tengerben megtartsa.

A fejlődés arány középutjának megállapitása tehát igen nagy fontosságu feladat, ha csak a társadalom gazdaságtan terén is, mely szintén mutat fel elhibázott fejlődési irányokat. Igy pld. a mult század végén és a jelen század elején a merkantilismus a produktivitást tekintette fő czélul s mellette más tekintetek egészen eltörpültek, természetesen »laisses fair laisses passer.« Igy fejlődtek ki a romboló társadalmi bajok a szoczializmus, anarchia stb. képében.

Ezen bajok rohamos terjedése és a társadalomgazdaságban egyensulyának felbillenése okozta azt, hogy Francziaországban nagyhatásu mozgalom indult meg, az egyensuly helyreállitására egyetlen, nagy kiterjedésü társadalmi intézmény által, melynek találó neve: »*Muse sociale*«, társadalmi muzeum. Ezen intézmény a nép anyagi és szellemi egyöntetü fejlődésének előmozditását tüzte ki feladatává s jelentősége sokkal nagyobb, semmint csak Francziaországban keltene feltünést, mert ez intézmény fontosságát felismerve az egész müvelt világon folynak a tervezgetések meghonositása iránt.

Ezen intézmény felöleli a társadalmi müködések összes ágait s e tekintetben némileg hasonlitható a mi »Nemzeti Szövetség«-ünkhöz, de sokkal több realitással; mert nagy alapitványokkal, eszközökkel rendelkezik.

A szocziális kérdések terén támogatja a szakszövetkezetek alapitását, a fiatal munkásokat tanittatja mesterségükre, felügyel a munkásszerződések kötésénél. A társadalmi egészségügy terén védi a munkások életét és egészségét, rendezi a lakásügyet, a baleset biztositást, a takarékosság érzetét elősegiti s az épületes szórakozás czéljából óriási könyvtárakat állit fel és egy külön könyvtárat, melyben csak társadalomgazdasági müvek vannak eddig is mintegy 9000 kötettel.

Ha ezen nagy arányu egyesületről és annak üdvös hatásáról olvasol, — kedves olvasóm, — korántsem egy uj egylet alapitására gondolj. Isten ments! Van már nálunk egyesület ugy a kulturalis, mint az anyagi téren, de nincs bennük reális élet, nincs realitás, de legfőképen nincs *rendszeres együttmüködés bennük.*

A vidékenként szétszórva tengődő anyagi és kulturalis egyesületeket kell egy nagy központba egyesiteni és meg van teremtve egy hatalmas, magyar »Muse social«, mely az emberiség fejlődésének előmozditásában, nagy arányai, eszközei, intézményei folytán, — méltó versenytársa lenne a franczia »Muse social«-nak.

Micskei.

A szövetkezeti törvény végrehajtása.

Az 1898. évi XXIII. t.-czikk végrehajtásával 83. §. értelmében az igazságügyi, pénzügyi, kereskedelemügyi, földmivelésügyi és belügyminiszter bizattak ugyan meg; az első lépés, tudniillik a központi hitelszövetkezet felállitásának előkészitése, azonban a törvény 66 §-a szellemében a pénzügyminiszter hatáskörébe tartozik, A pénzügyminiszteriumban ennél fogva e hó folyamán elkészültek amaz intézkedésekkel, melyek a központi hitelszövetkezet felállitására vonatkoznak s az illető rendeletek valószinüleg augusztus első felében aláirás alá kerülnek. A végrehajtási intézkedések megszerkesztését a pénzügyminiszteriumban megtartott szükebb körü tanácskozmány előzte meg, mely ugy határozott, hogy a központi hitelszövetkezet szervezését egy, a pénzügyminiszter által kinevezendő bizottság fogja keresztülvinni. E bizottság az érdekelt miniszteriumok kiküldötteiből és más kinevezett szakértőkből fog állani. A központi intézet létesitésével sietni fognak, az lévén a czél, hogy ezen intézet már 1899. évi január elsején megkezdhesse müködését. Az a terv, hogy a Károlyi-féle szövetkezetek középponti hitelintézete alakuljon át ez intézetté, csak a középponti hitelszövetkezet szervezése keretében lehet hivatalos tárgyalások szubstrátuma.

A legujabb lőfegyver.

Hadseregünk jelenlegi lőfegyvere, az 1889 és 90-iki mintáju *Mannlicher* ismétlő fegyver, bizonyos mértékben fizikailag tökéletesnek mondható; de éppen azért a nagy hőmérsékletü és nagy feszitő erejü gázok, melyek a löveget belőle kirepitik, de ugyanigy a folytonos használat, a tisztogatás folytán benne előidézett változás, végül pedig maga az időjárás nagyban közremüködnek ott, hogy a lőképesség tökéletességét csökkentsék. A jövő háboruk ez intéző eszközének, a gyalogsági lőfegyvernek pedig olyannak kell lenni, hogy ilyen külső és ily sokféle ok ne folyjon be a lőfegyver hordképességének és megbizhatóságának csökkentésére. Azonkivül szükséges az is, hogy a lőfegyverek a jövőben a hadseregek számarányának, nagyságának és igy ellentálló képességének megfelelően növekedő romboló hatásuak legyenek.

Innen van és várható is, hogy a katonai lőfegyverek a folyton tökéletesbbedés utján legkevésbbé sem tarthatnak huzamosabb pihenőt. És minthogy igy a fegyver-technika a folytonos tökéletesedés és gyakorlati érték tekintetében nap, mint nap növekedik és emelkedik, nagy hiba és baj lenne a fegyvertechnika ez emelkedését a mai fegyverek javára minél inkáb ki nem aknázni, hogy igy azután a hadsereg erkölcsi és fizikai erejét növelhessük.

Ez felfogásnak köszönhetjük, hogy a *Werndl*-féle fegyvereket, amelyeket 1867-ben honositottak meg gyalogságunknál, 1888-ban lényegesen ujitott, 1895-ben pedig még tökéletesebben javitott lőfegyverekké alakitották át.

Ezt a fegyvermintát azután, 3 évvel később szintén tökéletesebbé tették. Kipróbálták a különféle csapatoknál; majd azután a legfelsőbb elhatárorás révén 1896 évi november 22-én az egész hadseregünknél általánositották.

---

togatásokat. Kár volna a jó alkalmat elszalasztanunk.

— Hunczut legyen a nevem, ha értelek, mit hordasz össze — pattantam föl kicsit türelmetlenül — Beszélj már értelmesen, kicsoda, micsoda a te beteged, ki minden betegsége daczára is egészséges s minden egészséges volta daczára is fényesen honorálja az orvost, kire ugy látszik, rá sem igen szorul?

— Gyere, gyere! és ne veszekedjél — biztatott Ferkó még mindig jóizü mosolylyal — gyere és lásd magad.

Karonfogott s én mit tehettem? engedelmesen követtem, miközben még megkérdezte tőlem:

— Remélem, csak tudsz kártyázni?

— Milyen kérdés! — azt akartam vele mondani, hogy csudálom, a miért olyan rövid esze van, hiszen diákkoromban a kártyatudományokban én voltam a mester.

— Akkor hát minden rendjén — hagyta rá Ferkó barátom s vonszolt az utczán odább.

Végre megállottunk egy sárga füstölt földszintes ház előtt. A doktor csöngetett, nemsokára csoszogó lépteket hallottuuk s a kapu megnyilott.

Török fezes ember állott előttünk piros posztós hálókabátban s hosszuszáru pipával. A hányszor paffantott, csak ugy dőlt belőle a füst. Barátomat szivélyes kézszoritással üdvözölte s hogy rám nézett, az orvos sietett neki bemutatni. Megmondta a nevemet s hozzátette:

— Hasznavehető ember.

Glavacsek uram, legalább ugy értettem a nevét, nyomban karomba fogódzott és vitt magával lefelé s utközben nem győzött elegendőt hálálkodni, a miért őt becses látogatásommal megtiszteltem. Nyomban elmondta, hogy penziónátus orvos s agglegény létére bizony meglehetősen elhagyatva tölti unalmas napjait. A vendég nála eseményszámba megy. Azért tehát ujból üdvözöl. Ha nem találna annyit nyujthatni, mint a mennyire számitok, vegyem szivesen a keveset is, mi tőle telik, mert hát ő csak szegény ember.

— Százezerforintos szegény ember, — sugta fülembe aztán Ferkó barátom.

A másik folytatta:

— Igenis, kérem, az én időmben még koldusabb volt a világ, mint manapság. Akkor gatyában járt a paraszt, ma posztónadrágot visel, borból itczét ittak csak az emberek, ma pedig liter járja. Az orvos is ötször járt a beteghez, mig tallérral szurták ki a szemét. Azért hát csak ugy, mint szegény embereknél.

S az annyit jelentett, hogy a legjobb borral kináltak, a legkitünőbb hideg ételekkel traktáltak s a végén mikor már nyakig voltunk mindennel, a nyugalmazott orvos azt kérdezte, tudok-e ferblizni.

Szerénykedtem.

— Ugy a hogy, hiszen konyitanék hozzá — mondtam csöndesen — de hát szivesebben játszom mást, minekutánna nálam a bugyelláris még inkább keservesebb állapotban szokott lenni, mint más szegény embernél.

Ferkó barátom bökött egyet a szemével, mi annyit jelentett, ne veszekedjem sokat, hanem az ő felelősségére csak üljek le.

Mit volt tennem, megadtam magamat s mi néhány percz mulva már ott ülünk a csöndes mellett.

Lassan, de kedélyesen indult. A mi házigazdánk rendkivül föl volt villamozva, szenvedélyesen s könnyedén játszott, mintha inkább maga a játék, mintsem a pénz érdekelné, mennyi a bankban állott. S átlag számitva ugyancsak veszitett. Hanem minél több bankója eluszott, annál jóizübben mosolygott, kedélyesebben kaczagott s az egészből kénytelen voltam azt a tanulságot levonni a magam számára, hogy az az ember éppen nem ugy kezeli a kártyát, mint a szegény ember szokta.

Jócskán elszedtünk tőle.

Félni kezdtem, hogy ilyeténképen majd egyáltalán nem leszen vége. Mi föl nem kelhetünk már csak becsületből sem és ő? más az ő helyében hiszen nem evett volna meszet, hogy fölkeljen. Az annyi volna, mintha minden vesztett pénzét egyszerüen nekünk ajándékozná.

Pedig ugy tett. Egyszercsak fölkelt s azt mondta:

— Uraim, nyolcz órára vacsora vár bennünket.

Fölkeltünk. Átmentünk a szomszéd szobába s csakugyan ugy volt. Annál az embernél mintha dróton rángattak volna mindent: teritett asztal várt bennünket.

Megvacsoráztunk, s a végén azt hittem, ujból kezdődik a hadd el hadd. Pedig csalódtam. Glavacsek bocsánatot kért tőlem, hogy öreg s

Ez az ujitás, a régi, meglevő fegyverekre szólt, tehát uj fegyverkezést nem jelentett. Mégis, különösen a bécsi sajtó az adófizetők nevében vehemenssül tiltakozott, hogy ismét egy ujabb ismétlő fegyver behozatalával terhetjék meg a hadügyi tárczát.

Az 1895-iki évi mintáju ismétlő fegyver pedig jelentékenyen több előnyt és fejlődött tökéletesbbülést mutat, mint elődjei. Ez — a mostani bécsi jubileumi kiállitáson a styriai fegyvergyár pavillonjában kiállitott — fegyver különösen két szempontból jelent nagy haladást a fegyver-technika terén.

Mindkét vivmány pedig báró *Beck* tábornagynak ar érdeme. Ő rendelte el ugyanis akkoriban, hogy a lőfegyver a lehető legkisebb sulyu legyen, továbbá, hogy a tüzelést vezénylő tiszt azonnal különbséget tehessen a legkisebb, meg a legnagyobb távolságra való czélzás közben a fegyvertartásban.

Az első óhaj könnyen és világosan indokolható; hiszen az csak természetes, hogy kis sulyu fegyverrel könnyeben és biztosabban lehet huzamos tüzelést véghezvinni, mint nehézzel. A második óhaj pedig azon a fontos kinánalmon alapul, hogy a tüzelést vezénylő és vezető tisztnek rögtöni áttekintéssel kell birnia, hogy az ellenség közeledtével ne a két szélsőséges czélratartás mellett lövöldözzön a legénység a tüzvonalban; hiszen a fegyver tulságosan magasra a tartásával, (az alap 300 lépéses irányzéktől a legnagyobb távolság, 3000 lépéses irányzékig egyeránt kárba vész minden lövés.

Es pedig azért kell ezt a tüzelést vezető tisztnek áttekinthetnie, mivel maga a tüzet legénység az igazi ütközet hevében mindenre figyelemmel van, csak éppen az irányzék állitásra nem.

A két fontos követelmények az emlitett legujabb fegyver tökéletesen megfelel. Még pedig azáltal, hogy az eddigi négyszögletes, vagyis jobban mondva billentyüs irányzék rendszer helyet egy sokkal tökéletesebb rendszerü irányzékkel — hasonlatosképpen a román hadseregnél használatos Mannlicher fegyverekhez és hasonlatosan a korábban használatban volt Wernd-féle fegyverhez.

Ennek az irányzéknek minden alkatrésze a csövön fekszik a legmélyebk irányzék állitásnál. Minden egyéb távolságoknál való lövésnél pedig felállitódik az irányzék, amelynek rovátkáit egy vizszintesen, illetve keresztbeálló lemez rögziti a czélzásnál. Ezzel az uj irányzék rendszerrel természetesen egy nagy hibáját szüntették meg a mostani fegyvernek, a mely fegyvernél a lépcsős és billentyüs irányzékszerkezetet legalább alapjában a fegyver csővével egybeforrasztva készitették s a hiányzó alkatrészeknek ez alapra való ráillesztése rendkivül nehéz és gondos munkát, valamint sok igazgatást és próbát igényelt.

Emellett pedig a mostani fegyvernél ha az irányzék állitójának valami baja, vagy sérülése történt, akkor az egész fegyver használhatatlanná vált, az irányzat tökéletes helyreállitása idejéig legalább. Továbbá igy az irányzék könnyebb és biztosabb állitása és állása mellett, a löveg iránya is megbizhatóbb és jobb, legalább az uj fegyverrel tett eddigi próbák mind ezt igazolják.

De ezeken az emlitett előnyökön kivül még másokat is mutat fel a legujabb lőfegyver.

Nevezetesen pedig lényegesen jobb és czélszerübb a zárószerkezete. A mostani fegyverek »aránytalan eső-zárja« helyett az 1890 évi évi mintáju Mannlicher-fegyverek »arányos zárójá«-t használták fel az uj fegyvernél.

Ez utóbbi szerkezet első sorban is 0.23 kilogrammal, vagyis 23 dekagrammal könnyebb, sulyra nézve; azonkivül a dugattyu és závárzat két lemezének, valamint a szekrény oldaloldalfalainak kisebbé tétele folytán a kezelése is könnyebb és biztosabb a mostani fegyvernél. A lövés lefolyása is gyorsabbá van ezáltal téve. Továbbá, hogy a zárdugattyu egy oldalu záródása igy elesvén, magának a dugattyunak lötyögése s igy a löveg szilárd alapzatból való való ki nem indulhatása is, ez az eddigi nagy hiba, megszünt. Az uj fegyver ezenkivül mindjárt közvetlenül a lövés után kilöki, illetve hátra taszitja az üres töltény hüvelyt, s igy a zárdugattyu kinyitása jelentékenyen könnyebb, mint a mostani fegyvernél. A dugattyunak magának van külön töltény-kivető szerkezete; és igy a mostani fegyvereknél használatos és nagyon kemény aczélanyagból készült annyira törékeny töltényvonó teljesen fölösleges.

Mindezekhez pedig hozzátesszük, hogy a legujabb rendszerü fegyvernek a csövét teljesen befedi egy vékony faburkolat; épugy mint a schweizi 89-es mintáju *Schmidt*-féle fegyverek vagy pedig mint a Schweizi 93-as mintáju *Mannlicher*-féle karabélyok. Ezáltal pedig megóvatik a kéz a rendkivül hamar kitüzesedő puskacső égető bántalmaitól, igy az eddig oly szükséges kézóvó tökéletesen fölöslegessé vált.

Ezenkivül tökéletesen helyesnek és elfogadhatónak találta a szakbizottság a tolózávárzat, a pisztoly fogantyu és a sátorvas kisebbé és vékonyabbá tételét. Mindezek következtében pedig az 1895-ös mintáju e legujabb fegyver körülbelül 1 kilogrammal könyebb és 10 czentiméterrel rövidebb lett, mint az eddigi fegyverek. Nem is emlitve azt, hogy kordképességre, kezelhetőségre és megbizhatóságra nézve hasonlithatlanul nagyobb előnyökkel rendelkezik, mint akármelyik elődje.

Öt alakban készült el.

A gyalogcsapatok részére ajánlt egy formában; a müszaki csapatok és a katonai nevelő és képző intézeti növendékek részére egy másik formában; a lovasság részére karabély alakban; mint csendőrségi karabély egy és mint haditengerészek részére készült karabély, egy formában.

Az uj fegyvernek, a kor szinvonalán álló e legmagasabb tökelyü lőfegyvernek megalkotója lovag *Mannlicher* Ferdinand. Tőle kapja ezuttal hadseregünk másodizben főfegyverét, a gyalogsági lőfegyvert. És bizonyára e férfiu a jelenkor legkiválóbb fegyvertechnikusa.

Az ő fegyvereit, különösen az 1888-iki mintájut majd minden hadsereg adoptálta.

Chile-ben, Bulgáriákan, Siamban csakugy az ő puskájával lövöldöznek, mint Chinában, az egyenlitő körül vagy Perzsiában. Bulgária és Hollandia ezenkivül kisebb — 5 milliméteres — kaliberü, 1893-as és 1894-es évi mintáju Mannlicher-fegyvereket használ.

A fegyver-technika ily feltarthatatlan előrehaladása mellett *Mannlicher*-nek minden találmánya, csakugy, mint a jelenkor egyébb fegyverei is a lőfegyvereknek egy dologban való tökéletesebbitését czélozzák. Azt tudniillik, hogy minél kisebb kaliberüvé, de a meliett minél rombolóbb hatásuvá tehessék a fegyverek lövegeit, a golyókat. Tulajdonképen odairányul minden törekvés, hogy iron vastagnál vékonyabb levegőkre rendezzék be a legujabb lőfegyvereket.

És senki se higyje azt, hogy ezen vékony dongáju lövegek nem eléggé gyilkos hatásuak.

A legutóbbi olaszországi zavargások alkalmával éppen ezekkel a lövegekkel töltött fegyverekkel tettek próbát. A próba bizony fényesen amellett bizonyitott, hogy ezek a vékony golyók veszedelmesebbek akármelyik diónyi régi golyóbisnál.

A jövő fegyvere azonban bizonyára nem csupán a lehető legkisebb kaliberü puska lesz, hanem egyszersmind az is, amelyik önmüködőleg önmagát tölti s önmaga dobálja is ki az üres töltényhüvelyeket.

És a hadseregünk fegyverbiráló bizottsága csakugy, mint *Mannlicher*, a világhirü fegyvertechnikus, évek óta ezen problemák megoldásán fáradoznak.

Eddigi sikereiket tekintve, ugy látszik nincs messze azon idő, hogy a legtökéletesebb lőfegyverrel, mint tulajdonával éppen a mi hadseregünk lepi majd meg a világot.

Isten adja! —*i.*

---

egészségére való tekintetből vacsora után nem játszik, de lelkemre kötötte, ha máskor ismét arra a vidékre vetődöm, házát semmiféle körülmények között el ne kerüljem.

Természetesen megigértem mindent.

Elkövetkeztünk tőle.

Darabig némán haladtam Ferkó barátom oldalán. A fejem zümögött. Sokat akartam mondani, de semmibe se tudtam okosan belekezdeni. Végül mégis megszólaltam.

— Nos Ferkó barátom, — kérdém különös nyomatékkal — hát az az öreg a tb jövedelmező pácziensed?

— Talán nem jövedelmezett ma elegendőt? — felelt ő titokzatos mosolygással.

— És hányszor csapolod meg a jó embert ilyeténképen?

— A hányszor hasznavehető vendégem akad. Azért mondtam, hogy az én főjövedelmem attól függ, hányszor akad valamire való vendégem egy esztendőben.

Hallgattam és elgondolkoztam. Rosszul éreztem magamat. Mi fordult meg a fejemben, mi nem, nem emlékszem már rá tisztán, csak annyit tudok, hogy többet nem szándékoztam meglátogatni az én Ferkó barátomat.

Ugy se találtam volna már meg régi állásán: Az ujságokból értesültem, hogy a nagylelkü ferbliző Glavacsek jobb létre szenderült, a körorvos ur pedig régi állását egy hónapra rá jobbal cserélte föl.

Nagyvárad viz nélkül.

Elég ok volt, hogy Nagyvárad minden polgára megütközzön, miért nem kaphat a város elég vizet az óriási költséggel létes.tett vizvezetékből.

A laikusok csak azt tudják, hogy sem a kapitányi hivatal sem a mérnöki hivatal, nem nézte át azt az alig pár §.-ból álló szabályzatot.

Van ott egy pont, a mely szigoruan meghagyja, hogy a vizpocséklást meg kell akadályozni.

Hogy a kapitányi hivatal kiadta ezt az intézkedést, értjük.

De más szakértő nyilatkozata is érkezett hozzánk.

A technikai részét nem tudjuk a dolognak, hanem közöljük a következőket, a mint kaptuk:

A midőn szóba került ujra, még pedig rendeletileg a vizpazarlás ügye és a tanácsnak tegnapelőtt kőzölt rendeletében ismét mint mumus kisért a vizmérő óra, szükségét látom nézetemet feltárni s rámutatni azon okok és bajokra, melyek szerintem leginkább okai a vizpazarlásnak. (Tapasztaltuk, hogy nem ugy van.)

A baj oka egyedül csak a Nagyváradon megengedett és létező szabadon álló udvari k u t - á l l v á n y o k b a n keresendő. — Ezen

kut-állványok az udvarokban vagy a régi kut tetejére vagy pedig ujonnan ásott aknákra van épitve a vizvezeték akként, hogy a földszinén alul 1 méter mélységben van a vizkibocsájtó csap, mely akként van szerkesztve, hogy a felvezető csőből minden vizvétel után a vizet az alatta levő aknába vagy kutba bocsátja, ezen kutak alkalmazását illetőleg azt mondja a szabályrendelet, hogy oly csapok alkalmazása, melyek vizvételkor is vizet bocsájtanak, tilos, nos tehát ezen okból kiindulva bizvást lehetne nálunk valamennyi kutat elzárni, mert, ha sorra vizsgáltatná a város, alig hihető, hogy találna csak egyet is, a melyik a használat után 3—4 napra még jó lenne, mert olyan csap ez idő szerint még feltalálva nincs. Épen ezért nem is engedélyezték ezt sehol, pedig itt még a városi közkutak is ily szerkezetüek, aminthogy látható gyakran, hogy szivattyuzzák a város emberei a közkutak aknájából a vizet.

De ha volna is csakugyan olyan csap, ezen kutak még akkor sem volnának megengedhetők, mert csak egyszeri vizvételnél is, mint a próba bizonyitja, 1 liter vizet viztelenitenek, azaz mindenkor a felszálló csőből annyi vizet bocsájtanak ki.

Ezen kibocsájtott vizmennyiség, ha vesszük, hogy nyáron, midőn mindenki pohárral megy a kuthoz. ha csak naponta 50-szeri vizvételt számitunk is 300 bevezetett kutnál, de több is van, 15 hektoliter ezen viz; aztán vagy a régi kutak által emésztetik el, vagy pedig az 1 méter mély aknákban enyészik el, a hogy tud, a folytonos aláömlés által szaporitja a nedves lakások számát.

Nagyban elősegiti még ezen kut állvány szerkezet házi gazdáink hanyagságát; ugyanis az elzáró csap szelepje rövid időn 3—5 hónap mulva el szokott romlani, a midőn is a viz lassu csorgása figyelmezteti a gondos házi gazdát a szelep romlott voltára; a kutállványnál ez nincs meg, mert ama lassu csorgás nem fennt, hanem a lezárt kutban jelentkezik; mit csak figyelmes hallgatódzás által lehet megtudni s igy akár évekig is folyton elfolyhat a viz, a nélkül, hogy arról valaki tudomás? Ez által érzékeny kárt okoz a városnak a vizpazarlás által, de önmagának is, mert ha az aknán van felállitva, átáztatja annyira a környéket, hogy akár a háza is összedőlhet.

De mint ismét hangoztatom, nincs városunkban 2 olyan kutálvány sem, mely tökéletes volna; hanem legnagyobb része vagy folytonosan folyik alul, valamennyi pedig vizvétel közben alul felül egyformán folyik, azaz éppen annyi viz megy hasztalanul el mint a mennyi lesz felhasználva, sőt még több. A mult évvel szemben pedig onnan van ezen óriási vizfogyasztási különbség, hogy házi gazdáink restellvén az udvari fali kagyló fagycsapjait téli időben lezárni, átalakittatták vizvezetékeiket ilyen kutakra.

Ezzel szemben a legsürgősebb teendő volna ezen kutak tulajdonosait fölszólitani, hogy kutaikat rövid idő alatt alakittassák át olyannal, a melyek sem vizvételkor, sem azután a vizet magukból ki nem bocsátják. Ilyen kutak vannak a város épületeiben is; ezek az ugynevezett ejector kutak (Sparbrunnen), vagy pedig fali kagylókká, mik kellő gondozás mellett szintén igen czélszerüek s vizet nem pazarolnak.

A női ipartanodáról.

Hogyha valaki a város zárszámadásait végig nézi, a »bevételek« V-ik főrovatánál megakad a szeme a 2% ipariskolai adó 11906 korona 52 fillért tevő összegnél, vagyis 5953 frt 26 krnál, a melylyel szemben a »kiadások« VIII. főrovatánál ipariskolára 18332 korona 34 fillér vagyis 9166 frt 17 kr. kiadás áll, vagyis felette magas összeg, amibe benfoglalva kell lenni a helybeli női ipariskola 500 frt segélyezésének is.

Nagyvárad város közönsége akkor, amikor megszavazta a 500 frt segélyt a nőipariskola részére, meg volt győződve, hogy azt az iskolát segélyezi, pedig kikötötte, hogy köteles a női ipariskola tulajdonosa 10 szegény leányt ingyenes oktatásban részesiteni vagyis tiz szegénysorsu leányért fizet tandijat, azonban nem látja el azokat a női ipariskolában szükséges tananyaggal, ami szükséges a varráshoz, a virágdiszitéshez, a himzéshez, a főzéshez stb.

Tehát akkor, amikor a városi pénztár segiteni van hivatva, a város közönsége nem czimet ád annak, hanem egyenesen megállapitja, hogy a női ipariskola tulajdonosa köteles 10 szegény leányt tandijmentesen felvenni az iskolájába.

A segélyezést talán mégis másképen kellene értenünk, ha segélynek nevezzük ezt a fizetést, mert való tény, hogy 10 szegényért a város fizet, tehát segélyezi azokat, akikért fizet, mivel a női ipariskola tulajdonosa nem köteles ingyenes oktatásban részesiteni.

De térjünk át a dolog másik oldalára.

Tény, hogy Nagyvárad város közönsége nagyon sokat áldozik az iskolákra, mutatja a zárszámadás.

A községi elemi, polgári leányiskolába és a kereskedelmi tanfolyamra járók a zárszámadás szerint magas összegbe kerülnek, s habár a községi elemi és polgári leányiskolában is tanitják a női kézimunkát, mégis mikor a növendékek elhagyják ezeket az iskolákat, felette szükségesnek mutatkozik, hogy a női kézi munkát ujból kezdjék tanulni.

Mondjuk ki nyiltan, hogy a mi zárszámadásunk kimutatja azt, hogy a fiu iskolákra tud áldozni a város, de amikor a női ipariskolára kerülne a sor, hogy ez vegye igénybe az áldozatkészséget, akkor már ez nagyon is megcsappan.

A világon létező iparban előálló országokban a női kézi munka épen olyan figyelemben részesül, mint a férfi, sőt hogyha a pipereczikkekre adunk valamit, a nők e részbeni képességét magasabb fokra kell fejlesztenünk.

A statisztika azt mutatja, hogy a külföldről beözönlő pipereczikkek legnagyobb része női pipereáruk; ezek kiküszöböléséhez tehát nagyon is megkivántatik, hogy saját körünkben honositsuk meg elsőbben a női ipart, hogy versenyre kelhessünk az elszegényitő külföldi beözönléssel.

A vámkérdés felette nagy horderővel bir épen a női iparczikkeknél; hogy ha női ipariskoláink virágzásban volnának, kevés fejtörést okozna a külföldi áruk beözönlésének meggátlása, igy, ahogy állunk, arra mutat helyzetünk hogy biz azt megérteni sem tudjuk.

Más országban, hol az ipar fejlettebb, a sok gyermekkéz valóságos áldás, mindenik foglalkozik a munkával, nálunk csak kenyeret kér, hogy a családfő képtelen fenntartani magát és családját, ha már pár gyermekkel megáldotta az Isten.

De vegyük fel saját városunkat, Nagyváradot.

Akkor, amikor az állam elkövet mindent, hogy a nők előtt pályát nyisson, sőt felállitja a leánygymnaziumot is, ahonnan a jövőnek orvosai, müegyetemi hallgatói, gyógyszerészei, nyelvészeti és bölcsészeti tanulói fognak kikerülni, mi nem forditunk gondot a női ipariskolára, honnan a jövő kézi munkásai jönnének elő.

Pedig Nagyváradnak erre volna nagyobb szüksége.

A gyári munkások is kézi munkásokból kerülnek össze.

Azonban Nagyvárad kivételes helyzete nagyon is arra utal, hogy gondot forditsunk a női iparra.

Számos iparág lett itt semmivé a gyáripar hatása, az idő viszontagsága s a változó izlés miatt.

Ezek iparüzői legnagyobb részben napszámosok lettek, családjaik női tagjai nyomorognak, elzüllenek, pedig a kézi munkára nagy mérvben reá termettek, kitünő anyag volna, hogyha magunk törekednénk munkáját igénybe venni.

Nagyváradon számbavehető földmives nincsen, városunk legrégibb időtől kezdve iparra volt utalva.

Ha ez állott régebben igy, tizszeresen fokozódva áll elő ma.

Nagyvárad iparüző város csak ugy lehet, hogyha férfi munkásai mellett a női iparczikkek készitőit, munkásait is müveljük, izléseit fejlesztjük, megismertetjük azzal, hogy nem rejtelmes munkával készülnek a boltokban felhalmozott iparczikkek.

Első sorban tanuljuk megbecsülni a létezőt, hogy abból ujat fejleszthessünk.

Dús László.

Néhány szó a nagyváradi vizkérdéshez.

(Beküldetett.)

Esős idő lévén, ráérünk egy kissé a tanácsnak városszerte kidoboltatott rendeletéről tanakodni. A mivel ő végez, azzal mi kezdjük t. i. a viziórákkal, egyszersmindenkorra polgári önérzettel kijelentjük, hogy ne fenyegessenek minduntalan evvel a mumussal, ha csakugyan behozzák, csak annak a gyárosnak lenne belőle haszna, a ki késziti, de a viz tényleges fogyasztásának mérvét a világnak semmiféle viziórája ez idő szerint még nem képes ellenőrizni, hisz nem régen konstatálták, hogy Budapesten, egy, a távolban nyaraló uri embernek hermetice elzárt lakásában, a midőn 2 hónap mulva visszatért, a viziórája 35 ezer köbméter vizfogyasztást mutatott. Tehát egyelőre legalább még ebben a században nem kérünk ebből a kétes értékü találmányból, hogy mi lesz a jövő században, erről majd akkor beszélünk, ha élünk.

Konstatálni kivánjuk, hogy a legközelebbi jubileumi ünnepély tartalma alatt — már csak az illustris idegen vendégek kedvéért — sok olyan széles és hosszu utczákat locsoltak meg bőven vizvezetéki vizzel, a melyek máskor nem igen képezik (legalább a locsolás szempontjából) a gondozás tárgyát.

De konstatálni kivánjuk azt is, hogy az udvarokon lévő kertek szintén a közegészségügyet szolgálják, mert a levegőt javitják, tehát kertük locsolása (melyet pedig most szigoruan eltiltanak) nem esik a vizpazarlás szempontja alá.

Végül felvetjük a kérdést, visszafogják-e a lakóknak fizetni azt a vizhasználati dijat, melyet ezek előleges megszerzés alapján épen a kerti csapok után a városi pénztárba fizetnek?

Aztán nem méltóztatik-e a fürdőcsapokra is kimondani a záralatt tartás kötelezettségét? És meggondolta-e a tanács, hogy szept.—október hónapoktól kezdve a hadapródiskolában is fogják a vizet »pazarolni?«

Hát mire való az olyan vizvezeték, mely

mellett sem fürdésre, sem kertünk locsolására, s egyik szép napon mindennapi ebédünk főzésére sem telik a kellő vizmennyiség?!

Ne a vizi órák kötelező behozatalával fenyegessenek bennünket, hanem tessék bevallani, hogy a számitásban tévedtek, hogy a hadapród-iskola s egy némely gyáraknak is több viz fog kelleni, hogy különben is be kell még sok helyen a vizet vezetni, hogy tehát mindezeknél fogva még vagy három vizvezetékre szolgáló kutat s még 1—2 gőzgépet kell berendezni, ettől a költségtől nem fázunk, mert kiválóan hasznos, sőt ma, midőn a városban használható kut többé nincs is, elkerülhetlen. Kétségtelen, hogy vannak itt-ott közérzület hiányában szenvedő egyének, ám tessék ezeket keményen megbirságolni, de ne fogják reá mindjárt az egész városra, hogy esztelenül pazarolja a vizet.

Szint ugy legyen szigoru gond a közkutakra is, mert ezeknél folyik ki legtöbb a Feketetengerbe! Az sem lehetetlen, hogy valahol a főcső meg van repedve, a nélkül, hogy tudnák, tehát nem fog ártani, utána nézni a dolognak.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Bucsu a Szent-László-templomban.** Nagyvárad ősi templomában ma lesz megtartva a búcsu. A Szent-László tiszteletére épült régi székesegyháznak 1723. évben épült fel a szentélye, 1733-ban be lett fejezve a hajó épitése is, de tornyot csak később kapott. 1780-ig püspöki székes-egyház volt, 1756 ban Urunk mennybemenetele napján szentelte fel *Forgách* püspök a templomot, de a búcsu napjául aug. első vasárnapját rendelte el, mely napra 40 napos búcsut eszközölt ki. A templom-ünnep 9 órakor predikáczióval veszi kezdetét, melyet dr. *Vucskics* Gyula plebános fog tartani, utána pedig *Széchenyi* Jenő prépost-kanonok ünnepélyes nagymisét fog celebrálni.

* **Mária Antónia főherczeg asszony betegsège.**. *Mária Antónia* főherczeg asszony, toskánai nagyherczegné két héttel ezelőtt erős meghülés következtében megbetegedett. A betegség csekély foku lázzal kezdődött és tüdőhuruttá nőtte ki magát. Az alábbi két orvosi jelentés szerint, melyeket a tegnapi hivatalos nyomán közlünk, a beteg főherczeg asszony állapota fölöttébb rosszra fordult és alapos aggodalmakra ád okot A mondott két orvosi jelentés a következőleg hangzik:

Első orvosi jelentés.

Ámbár a hurut *Mária Antónia* főherczeg asszony özvegy toszkánai nagyherczegné ő cs. és kir. fenségénél oldódásra jutott, mégis fokozódó marasmus tünetei léptek föl. A fenséges beteg nehány nap óta jóformán semmi táplálékot sem fogad be; az érverés mindazáltal még erőteljes.

Gmunden, 1898. julius 28-án.

Dr. Gallasch, s. k.
Dr. Pesendorfer F., s. k.

Második orvosi jelentés.

Mária Antónia főherczegasszony özvegy toszkánai nagyherczegné ő cs. és kir. fensége állapotában tegnap óta semmi változás sem történt.

Gmunden, 1898. julius 29-én.

Dr. Gallasch, s. k.
Dr. Pesendorfer F., s. k.

* **Személyi hirek az egyházmegyéből.** *Badzey* György körözs-tarjáni kinevezett plebánost *csatári* plebánossá nevezte ki Ő Eminentiája; *Gresinczky* Antal i. hely. pecze-szentmártoni lelkészt pedig az előbbinek helyébe, *körözs-tarjáni* i. hely. lelkészszé nevezte ki a bibornok-püspök. *Göryényi* Jenő i. helyettes lelkész székesegyházi karkápláni állomására tér vissza. *Lencsés* Bálint leleszi plebános, premontrei kanonok-rendi áldozópap *pecze-szentmártoni* plebánossá neveztetett ki *Benedek* Ferencz jászóvári prépost által. *Balás* László váczi székesegyházi kanonok, irodaigazgatót a néhai *Makáry* István volt czeglédi plebános halálával megüresedett s a nagyváradi egyházmegyébe tartozó *gurlai* cz. apátság apátjává nevezte ki Ő Felsége.

* **Kanonoki kinevezés.** O felsége a győri székeskáptalanban az iskolás kanonokságot, *Nagy* Antal szentszéki ülnök és ó-szőnyi plébánosnak adományozta.

* **A nemzeti muzeum igazgatója városunkban.** Fejérpataki László, a Nemzeti Muzeum könyvtárának igazgatója, egyetemi tanár, a M. T. Akadémia valóságos tagja, tegnap este Arad felől Váradra érkezett, hogy a helybeli Muzeumot s a jogakadémia könyvtárát megtekintse.

* **A király a hadgyakorlatokon.** Ő felsége a király szeptember 1-én érkezik *Buziásra*, a hol másnap kezdődik a hadgyakorlat, melyet még a következő napon is folytatnak. Szeptember 4-én, vasárnap pihenő nap lesz, a mikor a király misét hallgat. Szeptember 5-én és 6-án ismét hadgyakorlatok lesznek, a melyeket szeptember 7-én fejeznek be. A következő napon utazik a király *Lőcsére*, a hol szeptember 12-én kezdődnek a gyakorlatok és eltartanak négy napig. Szeptember 17-én utazik el a király Lőcséről, alkalmasint Budapestre.

* **A szent József intézet** f. hó 15-ig kitüzött pályázata ügyében a közel napokban döntött Ő Eminentiája s alapitványi helyekre a következőket vette fel:

Beutelschmied József, *Csizmadia* Béla, *Gaal* Jenő, *Göndöcs* Béla, *Gyellák* István, *Heiszler* László, *Kemény* Zzigmond, *Körösy* Tamás, *Lecső* László, *Lengyel* Sándor *Maksa* Béla, *Pap* Viktor, *Polyák* Miklós, *Prekop* Alajos.

* **A miniszter köszönete.** *Wlassics* Gyula kultuszminiszter köszönő leiratot intézett a székesfőváros közönségéhez, a miért ez a kisdedóvás és közoktatás terén oly szépen fogja magát képviseltetni az 1900. évi párisi kiállitáson — *A szépmüvészeti muzeum* czéljaira a székesfőváros tudvalevőleg nagyobb területet engedett át. A kultuszminiszter most ezért is köszönetét fejezi ki a fővárosnak e fontos kulturális intézmény támogatásáért.

* **Uj tiszteletbeli kanonokok.** *Iványi* János tornyos-pálczai és *Vaszkó* János huszti espereslelkészeket a munkácsi görög szertartásu katholikus székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjaivá dijmentesen kinevezte O felsége, királyunk,

* **Ujabb inditvány az Apollóról.** A régi Apolló-szálloda, melyben most a törvényszéki büntető tanács székel, az igazságügyi palota befejezésekor megürül s ez épület további sorsa iránt többféle vélemény forog már közkézen. A legutóbbi az, ami *Ragány* János főszámvevőnek a városi tanácshoz benyujtott inditványában foglaltatik. Ezen inditvány szerint az Apolló épülete adassék át a »Nőipariskola« czéljaira ugy azonban, hogy az iskolatermekért semmiféle dij nem fizettetnék, az igazgatói lakásért azonban igen. Ez inditványt az iskola igazgatónőjének, Szedlarikné Dudinszky Anna urnőnek ez irányban a városi tanácshoz intézett kérvénye is támogatja.

* **A lipótvárosi bazilika épitése.** A főváros közgyülése elhatározta, hogy a lipótvárosi bazilikán a f. évben végrehajtandó épitési munkálatok költségeire 200,000 forintot szán, s ez összeget az ötven milliós kölcsönből fedezi. A belügyminiszter ma érkezett leiratában jóváhagyta a közgyülés e határozatát.

* **Megváltoztatott katonai egyenruhák.** A közös hadsereg rendeleti lapja legujabb körlevelében közli *Krieghammer* közös hadügyminiszter intézkedéseit a katonai növendékek: a katonaképző intézetek, kadétiskolák s a katonai állatorvosi intézetek növendékeinek egyenruházata tárgyában, A körrendelet szerint a katonai reáliskolák és kadétiskolák növendékeinek kabátja (a train-csapatokat kivéve) a katonai akadémiai növendékek kabátjának formáját veszi föl; a katonai akadémiák, katonai reáliskolák növendékeinek köpenye a kadéttiszthelyettesek köpenyének mintájára készül, a megfelelő zsinórozással; a tüzér-kadétnövendékek köpenyét azonban vállkötővel látják el. A szekerésznövendékek a train-csapatok tiszthelyetteseinek kabátmintáját használják. A lovas-kadétnövendékek számára a zeke ugyanoly szabással készül, mint a gyalogos-legénység számára; a katonai reáliskolák növendékeinek zubbonya ugyancsak sötétkék zubbony-szövetből készül, a katonai alreáliskoláké pedig vállkötővel is ellátandó. A lovas-kadétnövendékek és szekerésznövendékek kardkötője ugyanolyan mintára készül, mint a kadét-tiszthelyetteseké. A kadétiskolák növendékeinek csákószegélye és kardbojtja az eddigi gyapjuszövet helyett selyemből készül a növendékek sipkája, valamint a lovas-kadétnövendékek nyári-attilája, csizmanadrágja és csákója valamennyi selyemzsinorzattal diszitendő; e növendékek téli-attiláját beszüntetik; a csákó-sas nem lesz számozva. A gyalogos-kadétnövendékek a téli czipő, könnyü czipő és gamasli helyett a katonai-főreáliskolák lábbeli fölszerelését kapják. Pädagogiai okokból a berendelt tansegédek vagy felügyelői-ranggal müködő altisztek is félfinom egyenruházattal láttatnak el; az igy keletkezett fölszerelési tulkiadás az élelmezési budgetből téritendő meg. A rendelet azután az átmeneti intézkedéseket teszi meg s végül a katonai állatorvosi növendékek az az állatorvosi főiskolához beosztott tisztekre nézve megjegyzi, hogy ugyanazon egyenruhát kötelesek viselni, amely csapattesthez és állományhoz tartoznak.

* **Kegyadomány.** Dr. Schlauch Lőrincz biboros püspök havi kegyadománya 300 frt. hétfőn augusztus 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grünwald Henrikné, alelnöknő.

* **Hymen.** *Márkus* Mária és *Vida* Mihály ez évi augusztus hó 8-án, délután 5 órakor tartják esküvőjüket a Várad-Olaszi-i görög katholikus templomban.

* **Fenyvessy Ferencz főispán jótékonysága.** Fenyvessy Ferencz, Veszprémmegye főispánja nemrégiben a megyei közgyüléssel harminczezer forintot szavaztatott meg a főispáni lakás renoválására. Most azonban, hogy megyéjében a jégverés oly óriási károkat okozott, elhatározta, hogy lakása renováltatasát jobb időkre halasztja s a megszavazott 30,000 frtot, megyéje jégkárosultjainak felsegélésére ajánlja. A nemes tett önmagában hordja dicséretét s mi is, politikai ellenfelei, nem mulasztjuk el, hogy kifejezést ne adjunk ez alkalomból teljes elismerésünknek.

* **A gabona-uzsora ellen.** A biharmegyei gazdasági egyesület megküldte a városi tanácsnak igazgató választmányának f. hó 15-én tartott ülésének jegyzőkönyvét, melyben a többi között a gazdasági termékek terén az ügynökök által elkövetett nagymérvü visszaélésekkel foglalkozik s hivatkozva a földmivelésügyi miniszternek e tárgyban több hozzá intézett rendeletére, felhivja a városi hatóság figyelmét ezen üzelmekre.

* **Panasz a vonó ellen.** Nagy-Páris-utczán mozgalmas élet van éjjel-nappal, bárha igen is félre esik a nagy világ zajától. E mozgalmas élet pedig ugy értendő, hogy éjjel a hegedü czinczogás, rekedt orditás, kapu verés

veri fel a lakosokat nyugodalmukból; nappal meg úgy vélnéd, hogy félváros férhetetlen veszekedő természetü népsége ott tart konferenciát. Mert tudnivaló dolog, hogy a váradi malacz-bandák összes személyzete ott lakik gyötrelmére az egynehány békés lakosnak és háztulajdonosnak s kiváltképen a malacz-banda női személyzetének tömeges részvételével tartott nappali konferenciák nem igen épületesek. Ezért Nagy-Páris-utcza békés lakói — a neveket az illetők ablakainak érdekében elhallgatjuk — kérvényt nyujtottak be Nagyvárad város tanácsához, hogy ezen bajos állapoton a malacz-bandák mind éjjel hazaérkező férfiu, mind nappal veszekedő női tagjainak megrendszabályozásával — segitsen.

* **Korai hir.** A »Debreczeni Ellenőr« f. hó 29-iki számában olvastuk, hogy a debreczeni »Svetits«-intézetben már szeptember 1-én megnyilik a róm. kath. tanitó-képző intézet. Magát a hirt ugyan nem kell megczáfolnunk, mert az ügy előkészitése tényleg folyamatban van, de még koránt sincs azon ponton, hogy róla mint egészen bizonyosról beszéljünk. És föl vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy nevezett laptársunk nem kapta értesülését a legilletékesebb helyről. Egyébaránt a közelebbi napokban eldül és rendeztetik is a dolog s akkor teljesen hiteles és részletes tudósitással szolgálunk róla olvasóinknak.

* **Kitüntetett irgalmas rendi főnök.** A tegnapi hivatalos közli a következő legfelsőbb kéziratot: »A személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán *Füzy* Szaniszlónak, az irgalmas rend főnökének, a betegápolás-ügy terén szerzett érdemei elismeréseül, harmad osztályu vaskoronarendemet dijmentesen a dományozom. Kelt Ischlben, 1898 évi julius hó 24-én. *Ferencz* József s. k., B. *Bánffy* s. k.« Ugy hisszük a méltán megérdemelt szép kitüntetés nem szorul különös dicsérő kommentárra.

* **Páratlan esemény** a magyar zsurnalisztikában a *Függetlenség* czimü napilapnak a feltámasztása. Ezt a lapot eddigi tulajdonosa, Vörösmarty-nyomda részvénytársaság be akarta szüntetni. mire a lap munkásai, a szerkesztőség, kiadóhivatali és nyomda-személyzet, közös akarattal elhatározta, hogy a lapot és az általa képviselt eszmét megmenti az enyészettől. Áldozatok árán magukhoz váltották a lapot és azt most a maguk kiadásában jelentetik meg, természetesen a régi programmal, a régi eszmékkel: független Magyarország, demokraczia az egész vonalon és a munkáskérdés méltányos megoldása. Ezek a *Függetlenség* alapeszméi, a melyekért a lap munkásai sikra szálltak. És ezeket az eszméket most annál lelkesebben szolgálhatják, mert hiszen lapjuk szabad munkások szabad tulajdona és nem a tőke üzleteszköze. A lap előfizetési ára: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt. Előfizethetni b kiadóhivatalban (Budapest, VIII., József-körut 14) lehet.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke N a g y Antal végzett joghallgatót a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká nevezte ki.

* **Bevándorlás Galicziából.** Mióta a galicziai zsidóüldözés megkezdődött, irja a M—g — azóta a duklai szoroson — a hajdani Jozefinum-uton csak ugy özönlik a menekültek sokasága befelé. Ezt az utat azért választják, mert ezen a hajdan élénk forgalmu uton ma már alig van közlekedés, az utvonal pedig e miatt jóformán őrizetlenül áll. Sztropkón, a hol a határszéli őrs a bevándorlást megakadályozni volna hivatva, a csendőrségi létszám az őrsvezetővel együtt mindössze három főből áll, az őrskerület bejárása azt is elfoglalja, ugy hogy a bevándorlás megakadályozására gondolni sem lehet. A sztropkói főszolgabiró hetekkel ezelőtt kérte már az alispántól az őrs megerősitését, de eziránt mostanig sem történt intézkedés. Legkétségbeejtőbb azoknak a magyar zsidóknak a helyzete, akiknek községein a bevándorlók átvonulnak. Ezeket a menekültek valósággal megsarczolják s mig egyrészük az irgalom nevében nyujtott fillérekkel megelégedve, tovább vonul Nagy-Dobrón át az ország belsejébe, addig a másik rész ott marad a magyar hitsors nyakán s naponkint zaklatja ezeket könyöradományok gyüjtése czimén. Egy-egy magyar zsidó-család hetenkint két-három forintot is kénytelen kiszoritani a menekültek számára. A tizenöt kilométernyire eső Felső-Szvidnikon, amely Sárosmegyében van, őrködnek ugyan a csendőrök, de ezek is csak a határig tolonczolhatják a bevándorlókat, akik a határszéli korcsmárosok utbaigazitása szerint a duklai szoroson át Sztrupkó felé megint csak Magyarországba jönnek, mert a tulajdon hazájukban nem fogadják be. A sztropkói zsidóság, amely nem tudja, hogy mikor szakad vége az inváziónak, elhatározta, hogy jövőre minden galicziai menekült 25 kr segitséget kap az alkalmi pénztárból, a melyhez minden sztropkói hitsors hozzájárulni tartozik, de a menekült a segély fölvevése után tartozik a várost elhagyni. Mindezt mutatja, hogy a galicziai zsidók bevándorlásának megakadályozása nem a felekezeti ellenszenv kérdése, hanem a jól felfogott gazdasági politika egyik legsürgősebb tárgya, melyet erélyes rendszabályokkal kell megoldani.

* **Két fellebbezés.** *Balogh* Döme törv. h. b. tag két fellebbezést nyujtott be a törvényhatóság határozata ellen. Az első kifogásolja az uj alszámvevői állás létesitését, azt szükségtelennek tartja s utal más városok hivatalnoki személyzetére. A másik fellebbezés pedig a kertutczai Laendler-féle próba gyalogjáró átvétele ellen emel kifogást azt állitva, hogy nem felel meg a czélnak, mert a »mükő« nem más mint két tégla habarcscsal összeragasztva. Kéri ennélfogva a mükő minősége iránt a József müegyetem véleményét kikérni.

* **A kolozsvári kereskedelmi kamara köréből.** Egyszerre két királyi kitüntetésről értesülünk. Mindkettő a kolozsvári ker. és iparkamara vezető férfiainak szól. Ügybuzgó tevékenységet tanusitott bizonyára ez az intézet, amelyik ily figyelmet tud ébreszteni maga iránt a legfelsőbb helyen. *Sigmond* Dezső és *Gámán* Zsigmond a két kitüntetett férfiu. Az első a kereskedelmi és iparkamara elnöke, a második pedig ugyane kamara titkára. A közgazdaság terén szerzett érdemeik elismeréseül rendjelet kaptak mindketten. *Sigmond* Dezső elnök a *harmadosztályu vaskorona rendet*, benczenczi és nagykállovai *Gámán* Zsigmond titkár pedig a *Ferencz József-rend lovagkeresztjét* kapta.

* **Juliusi fagy.** Nagy Szombatban tegnapelőtt reggel nagy csapásra virradtak. Határukban erős fagy volt, mely szőlőben, gyümölcsfákban és a burgonyában roppant károkat okozott.

* **A játékkártya történetéhez.** A kártyákat az arabok hozták Európába és pedig Spanyolországba, a honnan 1350-ben, azon élénk forgalom következtében, mely az Appenin és Pyrenare-félsziget között volt, Olaszországba jutott. Spanyol neve naipes, olasz neve pedig naibi volt. Innen valószinüleg 1360. és 1380. között jutott át Németországba. Ez időben a kártya kézi munka volt, kézzel rajzolt, kézzel festett lapok; csak azután, hogy átjött Németországba, — hol akkor a fametszés első virágkorát élte, — használták fel a sokszoritás e nemét a játékkártya előállitására. (Eddig legtöbb tudományos mü azt állitotta, hogy a fametszést éppen a kártyagyártás utján fedezték fel, a mi tévedés.) A fametszéssel sokszorositott kártyákat kézzel festették. A kártyák fametszet utján való előállitása Olaszországban is elterjedt később, mint a hogy egyéb müvészi ipar is a németektől jutott az olasz földre. A kártya készités első idejéből igen ritka manapság egy egy lap, a mi természetes is. A kártya használata valóban pusztitó; annyira elkopik a kártya használat közben, hogy egész csomag nem maradt fenn. Ennek oka különben abban is található, hogy gyakorta szigoru tilalom volt a kártyajáték ellen hirdetve s ily időkben elkobozták a kártyákat s megsemmisitették. A XV-ik század első feléből maradt fenn egy hiányos kártyacsomag, melyet a berlini királyi könyvtár őriz. A bécsi u. n. Ambrazer-gyüjteményben is van egy pár lap, de annál jóval későbbi eredetü.

* **A kegyelet.** Az a nép érdemli meg a jövőt, amely megbecsüli multját. A nemzetek legnagyobb erénye a kegyelet, melylyel a mult örömei és szenvedései, történetök korszakos dicsőségei és megrázó katasztrófái, — vezérlő nagyjaik iránt viselkednek. Az öröm vagy bánat, mely egy-egy nevezetes évfordulón kegyeletes visszaemlékezést ébreszt az utódokban, egy-egy bizonyitvány arról, hogy ez a nép megérdemelte a mult örömeit és okulni akar a hajdan csapásain. A monumentális, avagy a legkisebb emlék is, melyet az évfordulót ünneplő kegyelet emel, egy-egy diadal-oszlopa annak a nemzedéknek is, mely az emlékre összeadta filléreit, rászentelte tudását, müvészetét. — Nevezetes évfordulója a magyar nemzetnek a jelen év. S a nép nem volt érzéketlen, mikor ünnepelnie kellett félszázad előtt lefolyt küzdelmét és alkotmányos jogainak törvénnyé, élő valóvá váltát. Lelkesen és áldozattal ünnepelt a nemzet s itt és ott kisebb-nagyobb emlékeket emelt az évforduló örömére A kegyelet nyilatkozik meg mindez emlékekben, kegyeletre oktatjuk a jövő nemzedékeket. — Legh atalmasabb emléke ez évfordulónak az az óriási csatakép, melyen magyar és lengyel müvészek jelesei dolgoztak egy esztendőn át. Ecsetjöket a kegyelet, a mult szellemének ihletése vezette és a mü, melylyel megörökitették a szabadságharcz egyik legszebb diadalát, a mily kegyeletes czélzatában, épp oly müművészi a kivitelben, buzditó, lelkesitő, tanulságos. Az ország szivében a fővárosban áll a kép, mielőtt külföldi vándorutjában hirdetné dicsőségünket, jelképeül annak, hogy a kor neve, melynek emlékeztetője, minden magyar szivének kellős közepén van bevésve idegen országok fiai, németek, francziák olaszok s mind kik átutaznak Budapesten, elragadtatással szólnak erről a képről s nem győzik dicsérni azt a nemzetet, mely szabadsága bajnokainak már egy félszázad multán is ilyen hatalmas emléket készit. Mennyivel többet lát e képen a magyar, hiszen itt envéreivel találkozik, a kikről tudja kije, mije volt. Bizony mindannyinak dicsősége a *Bem-Petőfi körkép*, mert mindnyájunk nevében emléke a szabadságharcznak, a félszázados évfordulónak.

Halál a czigarettákra!

Régi nóta az is, hogy nincs gyilkosabb szerszám a világon, mint a czigaretta.

Igen a czigaretta gyilkos. Megrontja a nyelvet, megrongálja a gégét, tönkre teszi a gyomrot, sárgára festi az arczbőrt, füstje könnyü, tehát mind az agyvelőre száll, itt is gyilkos rombolást okoz.

Csinos szentenczia ez igy, egy sorra elfujva, ugy-e?

És kik mondják ezt? Azok, akik nem czigarettáznak; nem czigarettáznak, hanem folyton szivaroznak, pipálnak, burnótoznak, vagy pedig azt a bizonyos »bagózási népszokás«-t kultiválják.

Ezekkel szemben áll az emberiség 45 százaléka, amelyik daczára minden intelemnek, riogatásnak és rémitgetésnek, konokul czigarettázik.

Ez hát nem egészen helyes azon dohánygyárosok szempontjából, akik pipára, meg szivarra termelnek dohányt s akik természetesen roppant helyesnek tartják azt, ha valaki naponként, 35 szivart, vagy 24 pipát szi el, illetve aki de borzal-

masan károsnak vélik azt, ha valaki 4 czigarettet füstöl el napjában.

Ugy véljük, innen fuj a szél és innen magyarázható ki az is, hogy a czigaretta ellenes mozgalom most már határozottan dühös mérveket öltött.

Honnan indult ki ez a mozgalom?

Hát honnan másunnan, mint Amerikából, ahol tudvalevőleg meglepő általánosságban — bagóznak.

Egy nagy hirnek örvendő new-yorki ideggyógyász, névszerint A. H. *Garrison* ezelőtt nehány nappal összetrombitálta kollegáit és nagyszabásu aukétot tartott.

A szakgyülésen dühös kirohanást intéztek a czigaretták ellen. Az elnöklő *Garrison* pláne kimondotta, hogy a czigarettázás lassu, de biztos ut — a megőrülésre. Mert azon hatás, amelyet ez az átkozott czigaretta az agyvelőre gyakorol, rombolóbb és károsabb minden szesznél. Untig elegendő, ha valaki naponként csak egy czigarettát szi el, azért bizonyosan eljut a — a bolondok házában. Ezért tehát halál a czigarettákra!

Az óriási szivarfüst közepette hozott e drákói ítéletet dörgő helyeslés kisérte. A gyülés pedig mint ilyen és mint egy ember átirt a hatóságoknak, hogy a legmesszebb menő intézkedéseket sürgősen tegye meg az emberiség jóvolta érdekében.

S ime a tudós gyülekezett erélyes föllépésének meg is volt a kivánt sikere.

Jowa és *Tenesse* államokban szigoruan betiltották a czigarettázást, ugy nagyban mint kicsinyben.

Meglehet, hogy hasonló tilalmakra reászánja magát még több amerikai állam is, amelyiknek már tudnillik olyan virágzó szivar és bagógyárai vannak, mint *Jowa* és *Tenesse*-nek; meglehet továbbá, hogy hozzánk, Európába is átszivárog majd ez a drákói czigaretta üldözés és bizvást Hollandiában, még Olaszországban kap lábra legelébb, mivel az előbbiben általában pipáznak, az utóbbiban pedig halálmegvetéssel fordulnak el a kincstári trafik gyalázatos szivar-produktumaitól.

Szóval minden lehet, mert minden lehetséges.

De bármiképpen agyarkodjanak is a czigaretta ellen, ennek a gyilkos szerszámnak napról-napra növekedni fog a tábora; mert hiszen aki a megbolondulás iránt hajlamokat táplál, annak meghibban az esze akkor is, ha édes gyökeret szopogat; továbbad pedig akinek egészséges a szervezete, az bátran elszivhat napjában 4 × 4 czigarettát is.

Végül pediglen ne rohanjanak ki a czigaretta ellen — hivatkozva a nikotin mérgezésre — azok akiknek folyton szivar, vagy pipa füstölög a fejükben.

Legeslegvégül pedig bár tiltanák be nálunk is a gyilkos czigaretták egy fajtáját, a »Hunniát«, mert erről feltehető, hogy a czigarettázó emberiség nem kis részét juttatja a ideggyógyászok szanatóriumaiba.

Mellesleg mondva, nem orvosi rendeletre czigarettázik a czigarettázó emberség, hanem azért, hogy abban élvezetet találjon.

Mert hát én is hajlandó vagyok feláldozni az összes pipadohány, szivar és bagógyárakat, az ideggyógyászi karral egyetemben — egy puhán tömött hölgyczigarettáért. *Buksy.*

A Bourgogne matrózai.

Aubert kapitány, ki a Bourgogne kataszrófáját ügyében a Bourgogne legénysége ellen a vizsgálatot vezette, a párisi lapokban nyilatkozatoz tesz közzé, a melyekben elmondja, hogy a Bourgogne matrózai a hajótörés alkalmával oly bátor, férfias és nemes magatartást tanusitották, amelyért csak dicséretet érdemelnek. Ennek következtében az ügyészség is megszüntette azt a vizsgálatot, melyet a Bourgogne megmenekült utasainak panasza alapján a Bourgogne legénysége ellen inditott. Érdekes, hogy ugyanazon a napon, a melyen Aubert kapitány mindenesetre feltünést keltő jelentését közzétette, egy párisi ur, Charles Liebrée, a Matinban a legsulyosabb vádakat emeli a Bourgogne legénysége ellen s tanu gyanánt egy Achard nevü, szintén párisi urra hivatkozik. Liébrée nyilatkozata igy szól:

— Mióta a Bretagne-on Francziaországba érkeztem, sokat olvastam a franczia lapokban a Bourgogne katasztrófájáról s mondhatom, hogy mindaz, amit erről irtak, a leggyülöletesebb hazugság. A legnagyobb fölháborodással olvastam azt is, hogy az életben maradt hajószemélyzet javára gyüjtést rendeznek s a matrózokat külön is meg akarják jutalmazni. Pedig ha a matrózok kötelességüket teljesitettek volna: a Bourgogne utasai közül ötszázan nem fultak volna a tengerbe. A számok elég világosan beszélnek: kétszáz matróz közül megmenekült 110 s hatszáz utas közül 54. Kötelességeim az igazságszolgáltatás figyelmét felhivni a Bo rgogne matrózaira s kötelességemnek tartom bizonyitékaimat is elősorolni, bármily rettenetesek is ezek némelyekre nézve. A dolog igy történt:

Öt óra előtt öt perczczel rettenetes lökést éreztem és fölébredtem. Mivel gyakran utazom tengeren, rögtön gondoltam, hogy valami baj történt. Két gyermekemet gyorsan fölföltöztettem, s a velem egy kajütben lakókkal a födélzetre siettem, ahol már borzasztó volt a zürzavar. Ahelyett, hogy szabály szerint a legénység a hasadék betöméséhez látott volna, s a csónakokat gyorsan a tengerre bocsátotta volna, gőzös gyorsaságát megkétszerezték, mi által a mentést ugyszólván lehetetlenné tették. Csak később hallottam, hogy Deloncle kapitány azért gyorsitotta meg, mert csak hatvan mértföldnyire voltunk a szigettől, s azt hitte, hogy még idejekorán a szigethez érhetünk.

Deloncle azonban csalódott. Az utasok a csónakokba rohantak, de senki sem tudta azokat eloldani; hiába kiáltoztunk a matrózokra, egy se jött a segitségünkre, hogy a csónakokat eloldhassuk. Egyszerre czak azt láttuk, hogy három csónakon a matrózok és a fütők tőlük telhető gyorsasággal menekülnek a hajó közeléből. Az utasok közül öt franczia belekapaszkodott egy hajókötélbe, mely egy csónakot a hajóhoz erősitett. Egy fütő (aki megmeneküft s akit meg is tudok nevezni) odaugrott s a kötelet elvágta; mind az öt asszony a tengerbe esett.

A hajó rohamos gyorsasággal sülyedt. Beleugrottam a tengerbe s nyolcz óra hosszáig usztam. Mikor láttam, hogy egy 28 embert szállitó csónak van mellettem, azt hittem, hogy már megmenekültem. Teljesen kimerülve a csónak oldalába kapaszkodtam, de egy matróz annyira ütötte a kezemet, hogy kénytelen voltam a csónakot elereszteni. Sebeimet bárkinek megmutathatom. Még egy óra hosszáig usztam a csónak után, mikor végre megkönyörültek rajtam s fölvettek a csolnakba. Csónakunkat aztán meglátta a Cromartyshire s egy gőzbárkát küldött érettünk.

A bárkában a Bourgogne matrózai ültek, igen jól érezték magukat s a ruhájok teljesen száraz volt. Az angol hajó födélzetén Anderson kapitánytól hallottam, hogy a Bourgogne matrőzai csak akkor jöttek segitségünkre, mikor azzal fenyegették, hogy őket másként a tengerbe dobják Ez volt a Bourgogne matrózainak önfeláldozó magtartása!

A törvényszék előtt neveket is fogok emlegetni. Meg fogok nevezni például egy gépészt, aki revorvert fogott egy asszonyra, s rákiáltott: »Majd először a saját bőrömet mentem meg!« A megmentett utasok a »Cromartyshire« és a »Cracian« födélzetén többször meg is támadták a Bourgogne matrózait, s amint New-Yorkban érkeztek, a matrózokat arczul is pökdösték.

Newyorkban a Compagnie Transatlantique egy ügynöke meglátogatott, sajnálkozását fejezte ki gyermekeimnek a halála miatt s felajánlott egy első osztályu szabadjegyet Newyorktól Francziaországig. A jegyet azonban visszautasitottam, mert meg akartam őrizni szabadságomat és pártatlanságomat, hogy a törvényszék előtt mindent ugy mondhassak el, amint történt.

SPORT.

Kerékpár-verseny.

A »nagyváradi kerékpár egylet«, mint már előre is jeleztük, f. hó 31-én azaz ma vasárnap, amateur nyilt versenyt rendez a Rhédey-kerti Sport-téren d. u. ½ 4 órakor s a dijak kiosztása, valamint a társas vacsora 8 órakor lesz a Sport-pavillonban.

A versenybizottság a következőkből áll:

Elnök: Des Echerolles Kruspér Sándor. Czélbiró: Fekete Sándor. Versenybirák: Dr. Bulyovszky József, Kunz Gusztáv, id. Rimanóczy Kálmán, Szántó Lajos és Bognár Sándor. Inditók: Ifj. Rimanóczy Kálmán és Jüngling József. Körszámlálók és jelzők: Hollósy Jenő és May Sándor. Számrendezők: Janky Antal és Sonnenfeld Adolf. Időmérők: Weingärtner Andor és Fleischakker Hugó. Orvos: Dr. Kassay Kálmán. Pályafelügyelők: Beck Nándor, Czillér Imre, Deutsch Ede, Havas Hugó, Held József, Schmutzler János, Lukács Lajos és Aczél Zsigmond. Versenytitkár: Dr. Kurländer Ede. Versenyintéző: Mezey Mihály.

Verseny sorrendje.

1. *Megnyitó-verseny:* 2000 méter, (5 kör). Elsőnek és másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem. 1. Appel Ferencz (fekete). 2. Katzer Ödön. 3. Róth János (sárga kék-pirossal). 4. Kubinyi László (fekete-piros öv). 5. b. h. Bakhó Gyula (veres aranynyal fehér sapka). 6. Ifj. Novák Lajos (kék test). 7. Barna Tibor (fehér kékkel). 8. Kiss György (fehér-piros). 9. Bauer Sándor (vörös, zöld koczkával).

2. *Vendégek versenye:* 3000 méter, (7½ kör). Nyilt, a Nagyváradi Kerékpár-Egylet tagjainak kivételével. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem. 1. Appel Ferencz. 2. Katzer Ödön. 3. Róth János. 4. Kiss György. 5. Bauer Sándor.

3. *I. Egyleti verseny:* 2000 méter, (5 kör). Nyitva a nagyváradi Kerékpár-Egylet azon tagjainak, kik verseny-pályán dijat még nem nyertek. Elsőnek kis ezüst, másodiknak bronz érem. 1. Nádassy Géza (fekete, piros, zöld csik). 2. Jüngling Gyula (piros-fekete). 3. Szombathy Mihály (fehér-kék övvel).

4. *Főverseny:* 10.000 méter (25 kör). Elsőnek arany (30 korona értékben), másodiknak nagy ezüst-, harmadiknak kis ezüst-, negyediknek bronzérem. Vezetési dij: nagy ezüst-érem. 1. Appel Ferencz. 2. Katzer Ödön. 3. Rott János. 4. Kubinyi László. 5. b. h. Bakhó Gyula. 6. Ifj. Novák Lajos. 7. Barna Tibor. 8. Kiss György. 9. Bauer Sándor.

5. *Térelőny verseny:* 2000 méter (5 kör.) Elsőnek nagy ezüst-, másodiknak kis ezüst-, harmadiknak bronz-érem. 1. Appel Ferencz, start. 2. Katzer Ödön, start. 3. Jüngling Gyula, 200 m. 4. Kubinyi László, 80 m. 5. b. h. Bakhó Gyula, 140 m. 6. Ifj. Novák Lajos, 80 m. 7. Barna Tibor, 100 m. 8. Kiss György, 100 m. 9. Bauer Sándor, 40 m.

6. *II. Egyleti verseny:* 2000 m. (5 kör). Első és másodiknak kis ezüst-, harmadiknak bronzérem. 1. Kubinyi László. 2. b. h. Bakhó Gyula. 3. Nádassy Géza. 4. Ifj. Novák Lajos. 5. Barna Tibor.

7. *Mű-kerékpározás:* Első és másodiknak tiszteletdij. 1. Lőwinger Aladár. 2. Fehér Emil. 3. Demetrovics Jenő. 4. Barna Tibor. 6. Muskat Jenő, Budapest.

8. *Vigasz-verseny:* 1000 méter (2½ kör). Nyitva oly kerékpározóknak, kik az előző futamok egyikében résztvettek, de első dijat nem nyertek. Elsőnek kis ezüst, másodiknak és harmadiknak bronz-érem. — Nevezés a startnál. Tét 2½ korona.

Felhivás a lövésztársasághoz. A nagyváradi polgári lövészegylet közhirré teszi, a a »Kerékpár« verseny miatt, a szokásos bzéllövészet, julius hó 31-én, vasárnap délelőtt fog megtartani. A lövészet kezdődik reggel 8 órakor, tart déli 12 óráig.

TANÜGY.

Beiratás a velenczei óvodába. Van szerencsém tudomására hozni a tisztelt szülők és gyámoknak, hogy várad-velenczei Kis-Szőllős utczán 95 számu házban levő magán jellegű óvodámban a beiratások augusztus 1-én azaz

hétfőn megkezdődnek, reggel 8-tól fél 12 óráig, délután 2—5 óráig tartatnak. Tisztelettel Bass Vilma óvónő.

SZINHÁZ.

Szinköri hirek. »A velenczei kalmár« kerül holnap kétfőn szinre Hornyánszkyval a czimszerepben. A darabban még Hatala Gy., Miklósi I., Bartos, Iványi, Kassai, Pataki, Tompa és Vendrei játszanak. — A Zsidónőt ismétlik meg kedden, amelyben Sebes Vilmos mutatkozik be a perjel szerepében.

Heti müsor:

— Vendégszereplések hete. —

Hétfő: A velenczei kalmár.
Kedd: Zsidónő. (Sebes V. föllépte).
Szerda: Az államtitkár ur. (Fenyvesi E. föl.)
Csütörtök: Az öreg. (Fenyvesi E.)
Péntek: Trilby.)
Szombat: Trilby.) Fenyvesi E).
Vasárnap) d. u.: Diplomás kisasszonyok.
) este: A tót leány.

Igazságszolgaltatás.

A m. kir. kuriáról. Hétfőn, augusztus hó 1-én megkezdi müködését a kir. kurián a szüneti második büntető tanács. Paiss Andor a szüneti büntető tanács eddigi elnöke ma már szabadságra utazott. Czorda Bódog a kuria másod elnöke pedig visszaérkezett szabadságáról s már holnap átveszi a kuria vezetését s augusztus hó 1-től ő vezeti a szüneti büntető tanács tanácshozásait is. A szüneti büntető tanács tagjai: Futschner Ágoston, Szeremley Lajos, Nedeczky Ödön, Nagy Sándor, Tóth Gerő és Szentimrey Ernő. Jegyző: Janicsek József albiró. A szüneti polgári tanács elnöke: Sűteő Rudolf lesz, tagjai: Ádám András, Gyárfás Ferencz, Pecháta Endre és Kovách Antal, jegyző: Kéler Józsaf dr. törv. biró. A tanácsülések ugy a büntető mint a polgári tanácsoknál kedden veszik kezdetüket.

A vadházasság. Bobu János jáblaniczai jómódu iparosember vadházasságban élt egy szép oláh leánynyal, Nyikora Sztánával. Három évvel ezelőtt együtt mulattak a falu korcsmájában, hol a szép Sztana nagyon kaczérkodott a többi asztaloknál mulatozó legényekkel. Hazafelé menet, e miatt hangos szóváltásba keveredtek s ekközben a haragra lobbant Bobu ügy ütötte meg vasbotjával a leányt, hogy egy hét alatt meghalt. A karánsehesi kir. törvényszék és a temesvári kir. itélő tábla halált okozott sulyos testi sértés miatt két évi fegyházra itélte a vádlottat, kinek büntetését ma a kuria Szentimrey Jenő előadása alapján, három esztendőre emelte föl.

REGÈNY-CSARNOK.

50.

ELŐRE!

Neidegg után forditotta: **Tátraházi R. P.**

Olga sötét szemeivel mereven nézett rá. Nem felelt mindjárt; habár lélekben sokat tépelődött, a gondolatok egész sora czikkázott át agyában. Ezek közül az utolsó ki akart törni, miközben a herczegnő arcza ismét nyugodt lett.

— Ha meg kell történnie, — volt rövid válasza, — holnap reggel a ház üres lesz.

XVIII. FEJEZET.

Tagadhatatlanul lassan teltek a napok. A házaspár hallgatagon járt egymás mellett a nagy üres házban. Kern is hallgatag volt Ervin lelki szenvedéseivel szemben.

Nem volt már bátorsága, hogy vigasztalja, ereje, hogy felviditsa, éppen ugy fenyegette őt is a kétségbeesés, valahányszor testvére zilált arczára tekintett és rá gondolt ama arany álmokra, a melyeket mint fiatalok szőttek, azon reményekre, melyek férfi korukban mindkettőjüket lelkesitették és mindezek egyenként füstbe mennek. Mind a hárman annak érzetével járkáltak a nagy üres házban, hogy a következő pillanatban beáll a veszedelem — — — a csapás nem is késett. — Borzasztó volt, megsemmisitő.

Waldheimot a legrövidebb formában elbocsájtották, mivel nem eléggé vigyázott állására. A legkisebb reménységgel sem biztatták, hogy valaha ismét visszahelyezik, ellenkezőleg kijelentették még pedig világosan, hogy állását végképen elvesztette. A játéknak tehát vége van, ő a legyőzött. Fényes pályája, álmai eltüntek; vissza lökték a semmiségbe. Égő fejét két tenyerébe támasztva meresztve szemeit az irásra folytonosan ismételgette a szavakat, melyek elbocsátását jelentették. Közben közben kérdezte magától, vajjon csakugyan ő-e az, a kivel ez történt? — — másnak kell lennie, kinek életét csak elbeszélik a papiron — — aztán fejével integetve sugta: igy kellett ennek történnie.

Minél többet tépelődött, annál jobban távozott attól, a kivel ez történt, mert sem bánkódást nem érzett a történtek felett, sem boszszuságot azok iránt, kik a katasztrófát előidézték. Nagyon tárgyilagosan itélt a történtek felett, belátta, hogy máskép nem is történhetett.

Minél többet gondolkozott, az esemény szálai annál jobban össze zavaródtak előtte. A történet, mely előbb olyan világos volt előtte, egyszerre megfoghatatlan lett. Rázta a fejét; mi is volt az? — Felállot — a szabadba kellett mennie, talán ott ismét tud gondolkozni talán, minden világos lesz ismét, éppen ugy, mint nehány órával az előtt — vagy nehány nappal előbb? — — — maga sem tudta.

E pillanatban lépett be az inas, levelet hozott:

— A herczegnő parancsolta, mikor kocsijába szállott, hogy ezt méltóságodnak átadjam.

— A herczegnő? — Érthetetlenül bámult a szolgára.

Az ember megijjedt; azonban eszébe jutott, hogy ura sohasem hallotta szivesen, ha nejét igy czimezték:

— Ő nagysága — javitotta ki. — Éppen most utazott el a gyorsvonattal.

— Ugy! — felelt Waldheim és a szolgát egy kézmozdulattal elbocsátotta. — Igaz, herczegnő a nőm, gazdag, befolyásos — — én — Waldheim Ervin, mindezt elértem — — tehát igy van?

A levélre nézett, a czimet elolvasta: — — Nem, a feleség nem ir, hanem inkább eljő személyesen — — más Ervinnek szól az.

Felnyitotta a levelelet:

»Szegény Ervinem! Mi mind a ketten csalódtunk. Ezt eddig mind a ketten, bár némán, de éreztük, most már mind a kettönk előtt egészen világos — miért éljünk együtt? — Miért ne tépjük széta kötelékeket, melyek már mindkettőnkre elviselhetetlenek. Téged egykor forrón szerettelek, te soha sem értettél meg. Nem birom tovább, hogy szivem minden kincsét reád pazaroljam, részedről pedig csak hidegséget. egykedvüséget kapjak viszonzásul. Ha szerencsés napjaidban nem szerettél, most csak gyülölni tudnál. Te sohasem bocsátanál meg, hogy megaláztatásodnak oka voltam — — én pedig soha sem bocsátanám meg, hogy nem mutattad magad soha olyan nagynak, mint vártam. Tehát «Istenhozzád-»ot mondok. Vérző szivvel mondom, mert régi szerelmem feléled és én hiában álmodozom, hogy te vagy az a bálvány, a melyben hittem — tudom, hogy ez a kép darakokra törött és uj életre semmi, de semmi sem hozhatja.

Mindkettőnkre jobb, ha egymást soha többé nem látjuk, azért távozom bucsúzás nélkül; Isten veled, kit egykor olyan kimondhatatlanul szerettem. Képed ugyhordom szivemben, mint egykor a milyen voltál előttem.

Olga.«

(Folyt. köv.)

A háború.

Budapest, jul. 30. (Saját tud. táv). Washingtonból távirják: *Miles* tábornok táviratozza *Ponce*-ból: A spanyolok visszavonulnak Porto-Rico déli részéből. A lakosság az Amerikaiakat nagy örömmel fogadta és lelkesülten üdvözölte az amerikai lobogót. A hadihajók különféle zsákmányokat ejtettek és elfogtak körülbelül 40 könnyü hajót. A vasuti távirót, a mely részben el volt pusztitva ismét helyreállitották. Az amerikaiak nemsokára a hegyes vidékre jutnak. Az időjárás gyönyörü. A csapatok igen jó állapotban vannak. Leküzdhetetlen nehészségektől nem kell tartani.

Egy későbbi távirat jelenti: A spanyolok sietve kivonultak Ponce-ból s a kaszárnyákban fegyvereket és lőszereket, a kórházban pedig 50 beteget hagytak hátra. A lakosság valósággal megünnepelte az amerikaiak megérkezését. *Higginson* kapitány, a ki a hajórajt vezényelte és *Miles* tábornokot Porto-Ricoba kisérte, azt jelenti, hogy Ponce kapitulációjának föltételeiben bennne foglaltatik az a kikötés, hogy engedjék meg a helyőrség elvonulását és a polgári hatóságok maradjanak meg hivatalukban *Higginson* hozzáteszi, hogy husznál több vitorlás hajót fogtak el.

Budapest, julius 30. (Saját tud. táv.) New-Yorkból távirják: A részvénytőzsde szilárd árfolyamokkal nyilt meg, későbbi lefolyása is szilárd maradt és lanyhán zárult. Részvényforgalom 98.000 darab.

Budapest, julius 30. (Saját tud. táv.) San Franciscoból távirják: Manilába ujabb csapatszállitmány indult utnak.

Budapest, julius 30. (Saját tud. táv). Gibraltárból távirják: A *Leprontó* spanyol cirkálóhajó, amely *Kartagéne* előtt horgonyoz, parancsot kapott, hogy azonnal csatlakozzék Camara hajórajához.

Budapest, julius 30. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: A külügyminiszter hirlapirók előtt kijelentette, hogy a békére vonatkozólag a sajtóban foglalt következtetések alaptalanok. A miniszterek a jövő héten tartandó minisztertanácsban fognak határozni a külföldi adósság október 1-én esedékes szelvényének megfizetéséről és a külföldi adósságnak belföldi adóssággá való önkéntes konverziójáról.

TAVIRATOK.

A kóburgi herczegnő esküvője.

Bécs, julius 30. (Saját tud. távirata.) Dóra, kóburgi herczegnő esküvője szük családi körben folyt le a Burg kápolnájában. A lakodalom Kóburgban lesz.

Arany László állapota reménytelen.

Budapest, julius 28. (Saját tud. táv.) Arany László haldoklik. Tifusz betegségéhez még vérmérgezés is járul.

Bismarck haldoklik.

Budapest, julius 30. (Saj. tud. táv.) Friedrichsruhéből érkező (délután 3 óra) táviratok szerint Bismarck állapota hirtelen igen roszra fordult, perczről-perczre mindinkább rosszabbodik, ugyannyira, hogy a katasztrófa minden perczben be-

következhetik. Schweiningen tanár, Bismarck orvosa nincs itt. Esti 9 órakor a krizis beállott, **semmi reménv**.

A yemeni lázadás.

Budapest, julius 30. (Saját tud. távirata) Konstantinápolyból sürgönyzik: Yemenből ideérkezett katonai jelentések szerint a felkelők Holdaidából Sanaába menet vereséget szenvedtek; veszteségük itt nagy volt. A felkelés immár csak Ghunoin területére szoritkozik.

A szultán és Ferdinánd.

Konstantinápoly, julius 30. (Saj tud táv.) Azt beszélik, hogy a szultán táviratozott *Ferdinánd* bolgár fejedelemnek, hogy várja mielőbbi megérkezését Konstantinápolyba

A horvát koalicziós ellenzék kudarca.

Budapest, julius 29. (Saját tud. távirata.) Zágrábból sürgönyzik: Az előre jelzett hódolat amelyet a koalicziós ellenzék rendezett a fürdőben Strossmayer püspöknek, — amint ez a koalicziós lapok jelentéseiből kitünik, — nagyon siralmas volt. Annak idején azt jelentették, hogy ezen alkalommal a koalicziós ellenzék összes tekintélyes hivei meg fognak jelenni Rohitsban, akiket azután Rukovina báró fog a püspök elé vezetni és őt beszéddel fogja üdvözölni. Amint most a jelentésekből kitünik, a koaliczió Starcsevicspárti tagjai közül senki sem jelent meg Rohits ban, sőt még az Obzor-párt legelső vezérei is távolmaradtak és igy a küldöttséget Rukavina báró helyett az Obzorpárt vezette. Az ünnepély maga nagyon nyomott hangulatban folyt le és a banketten tartott beszédeket nagyobbrészt olyan emberek mondották, akik semmi politikai jelentőséggel sem birnak; maguknak a beszédeknek sincs semmiféle jelentőségük.

Ebből az egészből az tünik ki, hogy a koalicziós ellenzék bomlása immár nyilvánvaló és hogy csufosan dugába dőlt ez a kisérlet, hogy a koalicziós Starcsevics és Obzorpártiaknak együttes müködését Strossmayer püspök iránt való hódolatban manifesztálják. Jellemző ebben a tekintetben az is, hogy mig az »Obzor« a rohicsi ünnepélyről hasábos tudósitást közöl, addig a »Hovatska Domovina« csak egészen röviden emlékezik meg, holott máskor hasonló alkalmakkor ez a két lap mindig azonos, kétségtelenül előre megállapitott tudósitást közölt.

KÖZGAZDASAG.

Adatok a tengeri miveléséhez.

Magyarország aldunai s különösen Királyhágón tuli részének egyik legfontosabb növénye a tengeri, a melynek mivelése, termelése körül azonban sok helyt nem ugy járnak el, hogy az a lehető legnagyobb termést adhassa. Már magában véve az is igen nagy hiba, hogy vizek mentén u. n. berkekben évtizedeken keresztül folytonosan csak tengerit termelnek egyoldalulag zsarolván ez által a talajt, termőképességének rovására.

Nem czélom ez alkalommal a tengeri termelése körül elkövetett hibákat leirni, e helyett közlöm egyik gazdatársam tapasztalatait, kisérletét, a mely adatok eléggé megvilágitják, hogy mily nagy fontosságu dolog a talajnak kellő erőben való tartása, kellő megtrágyázása. Az illető birtokos egy 42 magyar (1200 négyszögöl) hold nagyságu táblából 3.44 hold tengeri vetést műtrágyával látott el. A mütrágyával beszórt talaj silányabb, mint a tábla többi talaja s a kat. becslés szerint a VI. kat. osztályba tartozik. A tengeri elővetemény őszi búza volt, mely alá holdanként 100 kg. csontliszt-szuperfoszfát, 30 kg. kénsavas-ammoniák és 40 kg. fahamu hintetett el. A buza tarlója aratás után 16 nappal alászántott s ugyanazon év novemberi hó 22-én 26 cmnyire Sack-ekével lett mélyen megszántva. Tengeri vetése előtt ismét 16 cmnyire lett megszántva, erősen megfogasolva, vetés után pedig lehengerelve. A vetés 59 cm. sortávolra történt s a tengeri a sorokban 35 cm.-nyi távolságban ritkittatott meg. Majd kétszer kézi kapával kapálandó, második kapálás alkalmával pedig fel lett töltögetve. A tengeri kikelésétől vagyis április 26-ától kezdve leszedéséig egész október 22-ig 42 esős nap alatt 321.4 m.m csapadékban részesült. A trágyázott és trágyázatlan közötti különbség egész a leszedésig jól észrevehető volt, úgy a tengeri szárán, mint a csöveken. Az aratás a következő eredményt adta;

1 hold trágyázatlan adott 1758 kg. csöves tengerit és 1327 kg. magot.

1 hold trágyázott adott 2236 kg. csöves tengerit és 1721 kg. magot. 100 kg. csöves tengeri a trágyázatlanról adott 106.5 l. 75.5 kg. magot. 100 kg. csöves tengeri a trágyázottról adott 107.01 77 kg. magot. A trágyázott tengeri hektoliter sulya 70.5 kg., a trágyázotté 72 kg. E szerint tehát egy hold trágyázott tengeri pénzbeli haszna a következő:

3.94 q. szemestengeri többlet á 4 frt 80 kr., 18 frt 91 kr. 100 kg. csontszinszuperfoszfát á 6.2, 6.20 frt. 30 kg. kénsavas-ammoniak á 6.17 frt 2.35 frt. Összesen 8 frt 55 kr., 18 frt 91 kr.

A 8 frt 55 kr. több kiadással szemben tehát 18 frt 91 krral volt több bevétel holdanként, nem is számitva a 1.5 kg-mal nagyobb hektoliter sulyt s a száz termés többletet. Megjegyzem még, hogy ásványi szuperfoszfáttal ép olyan eredmény éretett volna el, de olcsóbban, mert a csontliszt-szuperfoszfát mindig drágább az ásványi szuperfoszfátnál.

Ezek az adatok mindenesetre elég tanulságosak arra, hogy gondolkodóba essünk a dolog felett.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, julius 29
Buza őszre	8.12
Buza tavaszra	8.29
Uj tengeri	4.25
Tengeri augusztusra	5.—
Rozs őszre	6.50
Zab őszre	5.39

Értéktőzsde.

Az irányzat gyenge.

	Budapest, julius 29.
Salgótarjáni	632.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	258.—
Osztrák hitel	359.25
Magyar hitel	393.75
Államvasut	358.30
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzálog	250.—
Magyar leszámitoló	262.—
Iparbank	104.50
Budapest közuti	391.—
Kereskedelmi	1435.87

Bécs julius 29.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	358.75
Magyar hitel	393.—
Államvasut	358.25
Birodalmi márka	58.82

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. julius 29-én.

Magyar aranyjáradék 4%	120.50
Magyar koronajáradék	98.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavón földtehermentesitési kötvény	97.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	159.—
Tiszabábályozi és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.25
Osztrák járadék papirban	101.70
Osztrák járadék ezüstben	101.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. Osztrák államsorsjegyek	142.—
Osztrák magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	396.25
Osztrák hitelintézeti részvény	359.50
Páris vista	951.—
Német birodalmi márka	58.80
London vista	119.95
Páris vista	47.52½
20 márkás araay	11.76

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 87. szám. Páratlan. Kisbérlet 85. szám Páratlan.

Ma vasárnap, 1898. julius 31-én

a kolozsvári országos nemzeti szinház személyzetével:

Délután 4 órakor, fél helyárakkal:

A nagyidai czigányok.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor, rendes helyárakkal:

Argirus királyfi és Tündér Ilona.

Eredeti néprege 7 képben.

Személyek:

Aklotur, avar fejedelem		Bartos Gyula
Fejedelemné		Laczkó A.
Baján	fiaik	Pataki Béla
Csatár	fiaik	Iványi A.
Argir	fiaik	Tompa K.
Galiba, vén asszony	Akletur cselédei	K. Árpási K.
Delike, unoka huga	Akletur cselédei	Perényi Margit
Bojt, kertész		Váradi M.
Táltos		Kassai K.
Avar, harczos		Landosz Albert
Adorján, öreg székely		Vendrei Ferencz
Alboin, longobard követ		Ághy Sándor
Usdibaldi a gepida király öcscse		Gergely M.
Ilona, ennek leánya		Hatala Gy.
Hadúr		Kövi Ede.
Attila árnya		Szentgyörgyi I.
Ármány		Janovics Jenő
Szerelem tündére		Solti Helén
Gyülölség	testvér ördögök	Leövey Leo
Irigység	testvér ördögök	Heltai N.
Viszály	testvér ördögök	Nyárai A.
Manó		Hornyánszky L.
Idő		Miklósi Ilona
Mult		Váradiné
Jelen		Lányi Edith
Jövő		Baróti Irma

Kezdete fél 8, vége 10 óra után.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Eladó szőlő.

A városhoz közel a sötét ág oldalon **Szántó Sándor** tulajdonát képező szőlő **örök áron eladó.**

Értekezhetni **Böszörményi Géza** ügyvéddel Fő-útcza 799 sz. a.

255 1 3

KÖBÁNYAI KIRÁLY SÖRFÖZŐ

Részvény-Társaság.

Alaptőke 4,800,000 korona.

Maláta-sör.

Bajor módra készült ezen legujabb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az e nemü külföldi árukat kiszoritsa.

Kellemes zamatja miatt kedvelt **üditő ital és gyógyhatásánál** fogva a legelső orvosi szaktekintélyek melegen ajánlák, különösen **dr. Korányi Frigyes** és **dr. Kétli Károly** egyetemi tanár urak tanusitják, hogy ezen sör sikeresen használhatónak bizonyult.

Ideg bajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél maláta-sörünk kétségtelenül valódi gyógyitó szer.

Árak vidékre: Nagy láda: 60 kis palaczk 6 frt, betét 4 frt összesen 10 frt.

Kis láda: 30 kis palaczk 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt, budapesti vasuti állomásra szállitva utánvéttellel.

Hónapokig eltartható.

A ládákért és palaczkokért adandó 4 forint illetve 2 frt betétet, azoknak bérmentes visszaadásakor visszaszolgáltatjuk.

Megrendeléseket elfogadnak: Gyári irodánk Kőbányán, városi irodánk: Budapest, VII., Kertész-utcza 40. és helybeli főraktárosunk:

POPPER JÓZSEF.

251 2-20

Értesitès!

Minden félreértés kikerülése végett a n. é. közönség értésére adom, hogy **Zöldfa-utcza, Déry-házból üzletemet áthelyeztem s ott fiók-üzletet nem tartok** — minden ilyen hiresztelések, magától értetőleg, elesnek.

Ujonnan berendezett és dusan felszerelt

üveg, porczellán és lámpaüzletemet

május 1-től ugyancsak **Zöldfa-utczában,** a volt **Ipar-kávéház** helyiségébe **helyeztem át.** Nagy raktárt tartok és **igen jutányos árakon** árusitom minden e szakmához tartozó árukat.

A n. é. vevőközönség több éven át irántam tanusitott jóindulatát továbbra is kérem.

Kiváló tisztelettel

Kalmár Jakab,

214 7—10 **Nagyvárad, Zöldfa-utcza 29.**

A felső-ausztriai

jelzálog és hitel-bank

és a strassburgi egyesült

országos hitelbankok

főképviselősége

nagy földbirtokokra kölcsönöket és **konvertálásokat** engedélyez az összegek nagyságának megfelőleg 4—4½%-os kamatokra; nevezett főképviselőség **bérházakra** is közvetit kölcsönöket 5—5½%-os kamat és a legelőnyösebb feltételek mellett. Az ügyletek minden előleg nyujtása nélkül a leggyorsabban bonyolittatnak le.

Folyamatban levő kölcsönügyleteknél a véglebonyolitás előtt előleg is adatik.

Ugyanitt egy 500 holdas elsőrendü szántóföldes birtok, Nagyváradhoz közel, eladatik. A birtokmegvételhez pár ezer forint elégséges, mert arra 50.000 forintig 4%-os kölcsön azonnal kapható.

213 6—10

Breitner József,

az ingatlan-hitel és jelzálog-forgalmi iroda tulajdonosa

NAGYVÁRAD, Pável-utcza 376. szám.

Nincs többé lábfájás

sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem fagyos láb, sem lábégés. Rövid idei viselés után **megkönnyebül a járása** annak, ki czipőjét **dr. Högyes-féle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbéléssel látja el.** Párja egyszerü 60 kr. kettős vastagságu 1 frt 20 kr. Az Asbest talpbetét kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállittatott. Szétküldés csakis utánvéttellel, vagy a pénz előleges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágositások és prospektusok, köszönetnyilvánitások ingyen. Viszonteladóknak megfelelő árengedmény.

Általános Asbetárugyár betét-társaság. Budapest, VI., Sziv-u. 18.

136 16—50 **Egyedüli elárusitó raktár Nagyváradon: Eigner Ede.**

Kárpitos és diszitési műhelyek.

PORJESZ HERMAN

butor gyári raktára

NAGYVÁRADON, Zöldfa-utcza, 34. szám.

Elegáns asztalos- és kárpitos butorok, háló-, ebédlő-, uri-szoba, szalon-berendezések, vas,- réz és hajlitott fabutorok rendkivüli nagy választékban, minden modern styl szerint.

Kivánatra képes árjegyzék bérmentve.

Pontos kiszolgálás! 207 7—10 *Coulans eljárás!*

Fényezett és matt bútorok.

Nagyvárad-Szőllősi Gőz-Sörgyár

Pecze-Szőllős (Nagyvárad mellett.)

Van szerencsénk a n. é. fogyasztó közönségnek a főzdénkben készült **kitünő minőségü** erősen főzött és megfelelőleg érlelt

László- és Márcziusi sört

ajánlani.

Tekintve, hogy az ősz folyamában tetemes költséggel nagyszabásu és kitünő rendszerü **uj ászok** és **jégpinczét épitettünk,** azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy minden tekintetben kifogástalan, kitünő termékünkkel a legmesszebbmenő igényeket is kielégithetjük.

Megrendeléseket **ugy hordók,** mint **50 palaczkot tartalmazó ládákban** közvetlen gyártelepünkön **Pecze-Szőllősön (Nagyvárad mellett)** avagy **városi irodánkban Nagyváradon** fogadunk el.

☛ Nagyvárad-városi vevőinknek a sört saját fogatunkon házhoz szállitjuk. ☚

Árjegyzékkel kivánatra készséggel és bérmentve szolgálunk.

Kérve a n. é. közönségnek további szives pártfogását, maradunk szolgálatára készen

212 7—10 kiváló tisztelettel **Nagyvárad-Szőllősi Gőz-Sörgyár.**

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda részvénytársaság Nagyváradon.